

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОКІВ В УМОВАХ
ВИРОБНИЦТВА, ОЦІНКА ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ»**

(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «Солодка Мрія-
Вінниця», м. Вінниця)

Здобувача вищої освіти
2 курсу, групи ПТ-21д(м),
спеціальності 076 «Підприємництво та
торгівля»
освітньої програми «Підприємництво та
торгівля»
денної форми навчання

Дениса ЄРЕМЄЄВА

Науковий керівник
канд. техн. наук, доцент

Сергій ГИРИЧ

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, доцент

Віталій ШАРКО

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ОЦІНКИ СОКУ	6
1.1. Стан та перспективи ринку соків виробів в Україні	6
1.2. Класифікація та асортимент соків	21
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОКІВ В УМОВАХ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження	26
2.2. Дослідження чинників, що формують споживні властивості соків в умовах Товариства з обмеженою відповідальністю «Солодка Мрія-Вінниця», м. Вінниця	29
2.3. Аналіз асортименту соків, що виробляє та реалізує досліджуване підприємство	37
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СОКІВ НА РИНКУ М. ВІННИЦІ	47
3.1. Дослідження якості соку, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія- Вінниця»	47
3.2. Оцінка конкурентоспроможності соку, що реалізується в м. Вінниця	52
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64

ВСТУП

У сучасному світі ринок продуктів харчування зазнає суттєвих змін через збільшення вимог продуктів, що споживаються щодня. Соки є одним із найбільш популярних напоїв, які займають важливе місце в раціоні сучасних людей, адже вони містять споживачів до якості продукції та її споживних властивостей. Споживачі все частіше звертають увагу на натуральність, поживність та безпечність вітаміни, мінерали та інші корисні речовини, що сприяють збереженню здоров'я. Однак для задоволення сучасних потреб споживачів, виробники повинні зосереджуватися на підвищенні якості своєї продукції та забезпеченні її конкурентоспроможності.

Зміни у поведінці споживачів та висока конкуренція на ринку харчової продукції обумовлюють необхідність перегляду існуючих методів виробництва та впровадження інновацій, які дозволяють зберігати та покращувати корисні властивості продуктів. Дослідження закладають основу для розуміння процесів, що впливають на якість продукції, проте існує значна потреба в поглибленому аналізі конкретних умов виробництва та оцінці впливу технологічних змін на конкурентоспроможність продуктів.

Дослідження формування споживних властивостей соків в умовах виробництва та оцінки їх конкурентоспроможності проводилось обмеженою кількістю науковців, серед яких – О. Горячова [3]; С. Шамаян, В Ростовский [32]; С. Самойленко [26]; Т. Шмідт [33]. Постійне розширення асортименту сокової продукції провідними виробниками у світі, а також зростання вимог споживачів до якості та різноманіття продукції вказують на проблему, яка проявилася в необхідності розробки універсальної системи оцінки якості соків. Така система повинна охоплювати максимально можливу кількість видів продукції та запропонувати єдині критерії для оцінки їх конкурентоспроможності на ринку.

Метою даної роботи є розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо покращення споживних властивостей соків на етапах виробництва та підвищення їх конкурентоспроможності в умовах ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця».

Для виконання поставленої мети необхідно було вирішити такі завдання: проаналізувати стан та перспективи ринку соків виробів в Україні, навести класифікацію та охарактеризувати асортимент соків; визначити об'єкт та методи дослідження; дослідити чинники, що формують споживні властивості соків в умовах Товариства з обмеженою відповідальністю «Солодка Мрія-Вінниця», м. Вінниця; проаналізувати асортимент соків, що виробляє та реалізує досліджуване підприємство; дослідити якість соку, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця»; оцінка конкурентоспроможності соку, що реалізується в м. Вінниця.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є соки, які виробляються та реалізуються підприємством ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця».

Предметом кваліфікаційної роботи є споживні властивості соків, що виробляються та реалізуються підприємством ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», а також фактори, які впливають на їх конкурентоспроможність на ринку України.

У кваліфікаційній роботі використовувались такі методи дослідження, як кабінетний, аналітичний, органолептичний, розрахунковий.

Наукова новизна даної роботи полягає у розробці комплексного підходу до аналізу чинників, що формують споживні властивості соків в умовах виробничого підприємства, оцінки їх якості та конкурентоспроможності.

Практична значущість кваліфікаційної роботи полягає у тому, що для досліджуваного підприємства: досліджені чинники, що формують споживні властивості соків; проаналізований асортимент соків, що виробляє та реалізує підприємство; досліджена якість соку, а також визначено конкурентні позиції сокової продукції підприємства на ринку України.

Апробація отриманих результатів. Результати досліджень апробовані на XIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні

проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих» (м. Вінниця, 18 квітня 2024 року); XI Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, 10 жовтня 2024 року).

Публікації. За матеріалами конференцій були опубліковані статті у Віснику студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ [14] та збірнику наукових праць «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» [15].

Кваліфікаційна робота викладена на 63 сторінках комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій. Вона містить 8 таблиць, 4 рисунка, список використаних джерел з 40 назв.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ОЦІНКИ СОКУ

1.1 Стан та перспективи ринку соків виробів в Україні

Останні роки показали, що ринок соків в Україні продовжує розвиватися, незважаючи на економічні труднощі. Загалом, обсяг споживання соків та соковмісних напоїв залишається стабільним, що є ознакою зрілості ринку. За даними досліджень, у 2022 році обсяг ринку соків в Україні становив близько 320 мільйонів літрів, причому найбільший приріст спостерігався у категорії натуральних соків і смузі. Водночас, ринок відчуває значний тиск через низьку купівельну спроможність населення, що, своєю чергою, впливає на зміну попиту від преміальних до більш доступних сегментів [23, 24].

Ринок соків в Україні демонструє значне зростання завдяки зміні споживчих уподобань на користь здорових напоїв. Зростання попиту обумовлене усвідомленням користі здорового способу життя та натуральних продуктів. Тренд включає нові смаки та види, що задовольняють різноманітні запити споживачів, включаючи органічні соки та фруктово-овочеві суміші. Розвиток підтримується багатим аграрним сектором, що забезпечує високоякісні місцеві інгредієнти, та сприятливими макроекономічними умовами, які стимулюють зростання доходів і споживання преміум-продуктів [39].

Ринок фруктових та овочевих соків в Україні у 2023 році мав індекс Герфіндаля–Гіршмана (ННІ) на рівні 2260, що вказує на його помірно конкурентний характер. Це значення дещо знизилося порівняно з ННІ у 5125 у 2017 році, що свідчить про збільшення кількості учасників ринку та зростання рівня конкуренції. Індекс Герфіндаля–Гіршмана використовується для оцінки ступеня конкурентоспроможності на ринку: значення ННІ нижче 1500 свідчить про високий рівень конкуренції, значення між 1500 та 2500 вказує на помірну конкуренцію, 2500-6000 характеризує ринок як концентрований, а понад 6000 вказує на високу концентрацію і низький рівень конкуренції. Таким чином,

зменшення ННІ для українського ринку соків свідчить про його поступовий перехід до менш концентрованої структури [36, 40].

Сегментація ринку соків в Україні охоплює кілька основних категорій:

1. Натуральні соки – продукти, що складаються виключно з фруктів і не містять добавок. Цей сегмент набуває популярності, оскільки все більше споживачів надають перевагу сокам з 100% фруктовим складом, що містять мінімум консервантів.

2. Соки з додаванням цукру – продукти, що містять до 25% цукру, сиропів або інших підсолоджувачів. Попри те, що ці соки мають відносно низьку вартість, споживачі дедалі частіше уникають їх через високий вміст калорій.

3. Нектари – напої, які містять від 25% до 50% соку та додаткову воду або підсолоджувачі. Нектари залишаються популярними через збалансовану ціну і прийнятний вміст соку.

4. Соковмісні напої – напої, що містять менше ніж 25% соку і зазвичай доповнюються штучними ароматизаторами та підсолоджувачами. Цей сегмент є наймасовішим завдяки низькій ціні, але у зв'язку з тенденціями до здорового харчування попит на ці напої поступово знижується.

Загалом, ринок соків в Україні складається з наступних великих гравців таких як торговельні марки: «Rich», «Наш Сік», «Jaffa», «Біола» «Добрий ранок», «Сандора», «Садочок» та інші. Ці бренди активно працюють над зміцненням своїх позицій, адаптуючи продукцію до сучасних споживчих потреб. Компанії зосереджуються на таких аспектах, як розширення асортименту, використання локально вирощених інгредієнтів та впровадження екологічно відповідального виробництва [27]. Усі вищезгадані торгові марки майже однаково представлені у вітчизняних маркетах. На їх частку припадає значна частина ринку соків в Україні, що свідчить про високу конкуренцію та попит серед споживачів. На рис. 1.1 наведено детальну представленість цих торговельних марок за асортиментом на українському ринку.

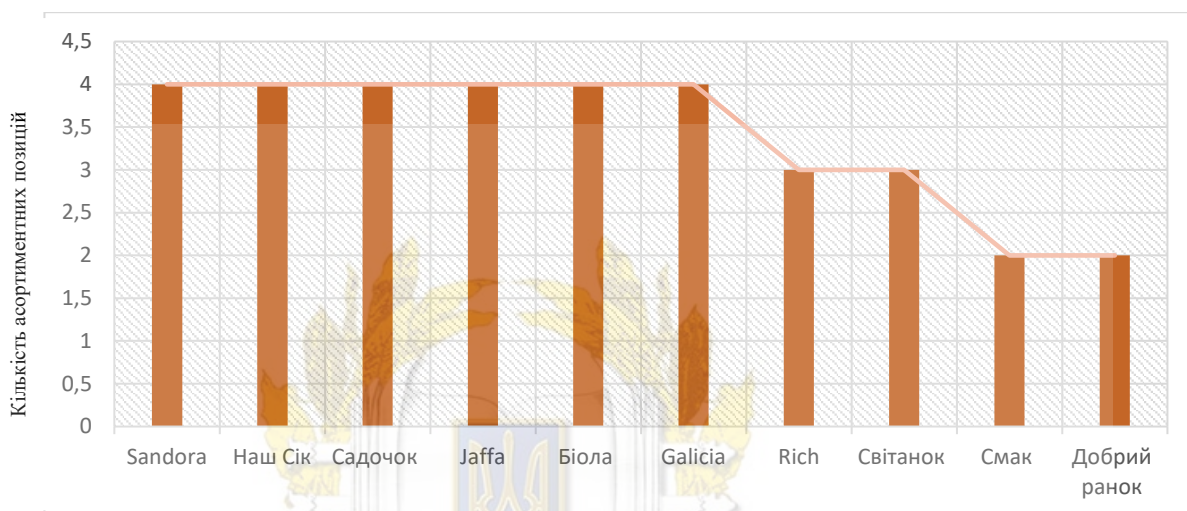

Рисунок 1.1 - Представленість торговельних марок за асортиментом на українському ринку у 2024 р. [27]

На основі аналізу представлених даних можна зробити висновок, що найбільш широко представленими брендами на ринку соків в Україні є «Сандора» та «Наш Сік», що виробляються відповідно компаніями ТОВ «САНДОРА» та СП «ВІТМАРК-УКРАЇНА» ТОВ. Ці бренди займають значну частку асортименту на полицях магазинів і мають широкий вибір продукції [17].

У фінансовому аспекті ринку соків в Україні спостерігаються цікаві тенденції. Шість провідних підприємств, що виробляють соки та нектари, продемонстрували зростання прибутків за минулий фінансовий рік. Це свідчить про позитивну динаміку ринку, незважаючи на загальні економічні виклики. Серед лідерів за темпами зростання прибутків варто виділити ТМ «Біола», яка показала найвищий темп зростання прибутків, що склав 39,45%. Така динаміка пояснюється успішним впровадженням нових маркетингових стратегій і розширенням асортименту продукції, що приваблює споживачів різних сегментів.

Проте за показником чистого прибутку найбільшу суму має ТОВ «САНДОРА» – 321 100,00 тис. грн. Цей показник підкреслює значну частку ринку, яку займає «Сандора», а також свідчить про ефективне управління витратами та успішну діяльність компанії у сфері зниження собівартості продукції.

Цікаво, що при цьому ТОВ «Т.Б. ФРУТ» (що виробляє ТМ «Galicia» та «Світанок») має найменшу заборгованість перед кредиторами. Це свідчить про низький рівень ризику для інвесторів та кредиторів, а також про стабільність і фінансову стійкість компанії. Відсутність значної заборгованості також дозволяє підприємству направляти більше коштів на розвиток і модернізацію виробництва, що є важливим чинником для подальшого зростання на ринку. Така політика створює додаткові можливості для зміцнення конкурентних позицій і вдосконалення продукції.

Таким чином, фінансові показники провідних компаній ринку соків і нектарів в Україні свідчать про успішне позиціонування цих підприємств. Високий темп зростання ТМ «Біола», стабільні чисті прибутки ТОВ «САНДОРА» та фінансова стійкість ТОВ «Т.Б. ФРУТ» демонструють різні підходи до розвитку бізнесу, що сприяють загальному зростанню та диверсифікації ринку соків в Україні. Це, у свою чергу, стимулює конкурентне середовище, змушуючи інші компанії також інвестувати в новітні технології та удосконалювати свою продукцію. Завдяки такій динаміці споживачі отримують доступ до більш якісних, натуральних і безпечних продуктів. У підсумку, взаємодія провідних виробників і їх інноваційні підходи створюють передумови для зміцнення позицій українського ринку соків і нектарів на міжнародній арені, сприяючи його подальшому розвитку.

Загалом фінансова діяльність провідних підприємств демонструє різні стратегії розвитку, які позитивно впливають на конкурентність галузі, забезпечуючи українських споживачів якісними та безпечними продуктами та сприяючи зміцненню позицій України на міжнародному ринку. Завдяки цьому ринок соків і нектарів України стає дедалі більш динамічним та інноваційним, пропонуючи споживачам широкий вибір якісної продукції, що відповідає сучасним вимогам та трендам харчування.

Розглянемо фінансові показники торговельних марок за 2020-2022 рр. на рис. 1.2.

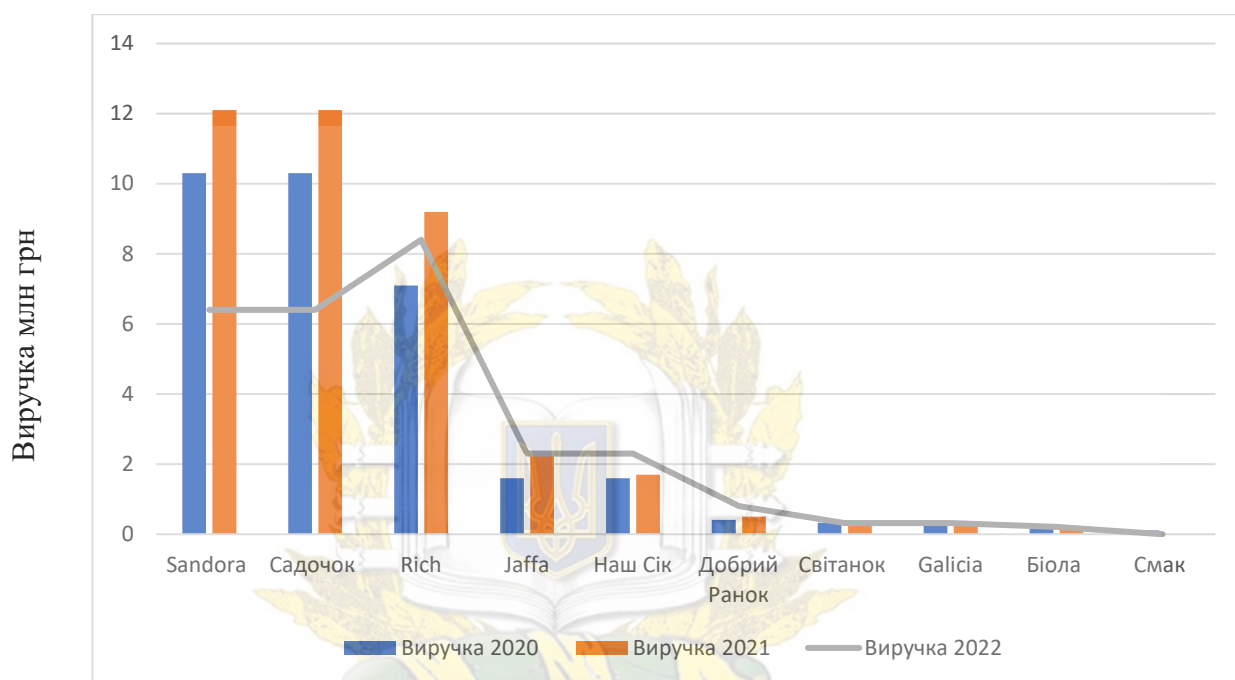

Рисунок 1.2 - Фінансові показники торгових марок за 2020-2022 рр. [27]

Підсумовуючи дані рис. 1.2, можна зазначити, що стан ринку соків в Україні вказує на поступовий розвиток, який обумовлений зміною споживчих вподобань, економічними умовами та зростаючою конкуренцією серед національних виробників. Ринок залишається перспективним завдяки високому попиту на натуральну продукцію, особливо серед молодих споживачів, які обирають соки без добавок та консервантів.

В останні роки в Україні зростає попит на органічні та натуральні соки, що обумовлено зміною споживчих вподобань. Споживачі дедалі частіше обирають продукти, які мають сертифікацію та відповідають стандартам екологічної безпеки. За даними досліджень Pro-Consulting, понад 40% споживачів готові платити більше за продукти, які не містять хімічних добавок та генетично модифікованих компонентів. Відповідно, виробники змушені адаптувати свої виробничі процеси, впроваджуючи стандарти органічного землеробства, а також використовувати лише натуральні барвники та підсолоджувачі [17].

У 2023 році особливою популярністю користувалися смузі та соки холодного віджиму. Цей сегмент стрімко зростає завдяки тому, що продукти холодного віджиму зберігають більше корисних речовин та вітамінів, оскільки

їх не обробляють високими температурами. Крім того, смузі розглядаються як більш ситний та поживний варіант у порівнянні зі звичайними соками, що робить їх привабливими для споживачів, які стежать за своїм здоров'ям та харчуванням.

Сучасні тенденції на ринку соків в Україні також включають зменшення використання цукру. Під впливом глобальних кампаній, спрямованих на зменшення споживання цукру для боротьби з ожирінням та діабетом, багато виробників стали випускати соки з низьким вмістом цукру або без нього. Споживачі стали більше звертати увагу на етикетки продуктів, що сприяє прозорості виробників щодо складу продукції [23].

З огляду на актуальність екологічної стійкості, багато виробників в Україні перейшли на використання локально вирощених фруктів та овочів. Це не лише сприяє розвитку місцевих фермерів, але й дозволяє зменшити вартість продукції за рахунок скорочення витрат на транспортування сировини. Компанії, такі як ТМ «Наш Сік» (СП «ВІТМАРК-УКРАЇНА» ТОВ), «Jaffa» (теж СП «ВІТМАРК-УКРАЇНА» ТОВ) і «Sandora» (ТОВ «САНДОРА»), активно підтримують цю тенденцію, використовуючи українські фрукти та овочі для виробництва соків та нектарів. Зокрема, такі компанії підкреслюють свою прихильність до принципів сталого розвитку та екологічності в рекламних кампаніях, що значно підвищує лояльність споживачів до бренду [17].

Перехід на місцеву сировину дозволяє зменшити вуглецевий слід виробництва, адже зменшуються витрати на транспортування імпортованих фруктів і скорочуються обсяги використання палива. Крім того, підтримка місцевого сільського господарства сприяє розвитку регіональної економіки, створює нові робочі місця та забезпечує фермерів стабільним збутом продукції. Цей аспект є особливо важливим для компаній, що прагнуть підвищити свою соціальну відповідальність і відповідати вимогам екоорієнтованих споживачів.

Окрім цього, використання локальних інгредієнтів позитивно впливає на якість продукції, адже фрукти та овочі збираються на піку зрілості та піддаються мінімальній обробці. Це дозволяє зберігати їх природні смакові властивості та поживні речовини, що особливо важливо для соків холодного віджиму, які не

проходять термічну обробку і зберігають більшість вітамінів і мінералів. Так, компанія «Sandora» пропонує серію продуктів холодного віджиму, виготовлених виключно з українських фруктів, яка користується великою популярністю серед споживачів, що дотримуються здорового способу життя.

На додаток до цього, українські виробники почали інвестувати в нові технології пакування, зокрема екологічно безпечні матеріали, такі як біорозкладні упаковки або упаковки, що піддаються вторинній переробці. Наприклад, ТМ «Наш Сік» запустила лінійку соків у картонній упаковці з мінімальним використанням пластику, яка підлягає повній переробці. Компанії також використовують технології, які дозволяють скорочувати кількість відходів на етапах виробництва, що знижує негативний вплив на довкілля.

Підсумовуючи, можна сказати, що перехід на місцеві інгредієнти та інвестиції в екологічно чисті технології не лише відповідають трендам сталого розвитку, але й дозволяють українським виробникам соків підвищити конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Впровадження таких практик сприяє формуванню позитивного іміджу брендів, що орієнтовані на здоров'я та безпеку споживачів, а також захист навколишнього середовища.

Ринок соків в Україні стикається з низкою викликів, основними серед яких є:

- Конкуренція між національними та імпортованими виробниками: Хоча національні виробники займають значну частку ринку, присутність іноземних брендів, які орієнтуються на преміум-сегмент, створює конкуренцію та підвищує вимоги до якості продукції.

- Економічні фактори: Висока інфляція та нестабільність валютного курсу призводять до збільшення вартості сировини, що впливає на загальну вартість продукції. Це, своєю чергою, може знизити доступність соків для масового споживача.

- Регуляторні вимоги: Українські виробники соків повинні дотримуватися високих стандартів якості та безпеки продукції, що іноді створює додаткові

витрати. Введення нових екологічних норм може вплинути на виробничі процеси та вимагати модернізації обладнання.

Перспективи розвитку ринку соків в Україні можуть включати:

- Впровадження нових технологій виробництва: Використання сучасних методів обробки, таких як холодний віджим та ультрафіолетова пастеризація, дозволить зберігати максимальну кількість корисних речовин у продукції та підвищить її конкурентоспроможність.

- Розширення на міжнародні ринки: З огляду на підписання угод про зону вільної торгівлі з ЄС та іншими країнами, українські виробники соків отримали значні можливості для експорту своєї продукції. Ці угоди створюють сприятливі умови для українських підприємств, зокрема, шляхом зниження митних тарифів та полегшення процедур сертифікації продукції відповідно до стандартів країн-партнерів. Завдяки цьому українські виробники соків можуть значно розширити ринки збуту, зокрема у країнах Європи, де зростає попит на натуральні та органічні продукти.

Українські соки мають конкурентні переваги, такі як висока якість, природна солодкість фруктів завдяки сприятливому клімату, а також доступна ціна, що робить їх привабливими на європейському ринку. Зокрема, продукція з натуральних інгредієнтів без додавання консервантів або штучних підсолоджувачів відповідає вимогам європейських споживачів, які дедалі більше надають перевагу здоровому способу життя.

Європейський Союз є одним із найбільших споживачів соків у світі, що відкриває українським виробникам широкі можливості для експорту. Країни Західної та Північної Європи, такі як Німеччина, Франція, Швеція та Нідерланди, є великими імпортерами соків, особливо натуральних та органічних. Відповідно до звітів Європейської асоціації виробників соків (AIJN), європейський ринок соків демонструє стабільний попит на фруктові соки з різними смаковими варіаціями, що дозволяє українським виробникам активно розширювати асортимент та пропонувати нові смаки та формати продукції.

Одним із перспективних напрямків для українських виробників є сегмент соків холодного віджиму, які зберігають більше вітамінів і поживних речовин, ніж пастеризовані продукти. Такий вид соків набуває популярності серед європейських споживачів, особливо серед молоді, яка обирає продукцію з високим вмістом корисних речовин.

Проте вихід на європейський ринок вимагає від українських виробників адаптації до високих стандартів якості та безпеки, зокрема вимог до маркування, відповідності екологічним нормам і вмісту шкідливих речовин. Європейський Союз приділяє велику увагу здоров'ю своїх громадян, тому для виходу на цей ринок українські виробники повинні дотримуватися строгих регламентів, таких як Регламент ЄС № 1169/2011, який встановлює вимоги до інформації на етикетках, і Регламент ЄС № 1924/2006, який стосується інформації про здоров'я на упаковці продуктів харчування.

Для експорту соків до ЄС необхідно пройти сертифікацію за міжнародними стандартами якості, такими як ISO 22000 (система управління безпекою харчових продуктів), HACCP (аналіз ризиків та контроль критичних точок) або сертифікацію органічних продуктів за стандартами ECOCERT (Ecocert). Успішне проходження таких сертифікацій дозволяє виробникам не лише відповідати вимогам європейського ринку, а й підвищити конкурентоспроможність продукції [30].

Окрім Європи, українські соки мають перспективи експорту до країн Близького Сходу, Південно-Східної Азії та Північної Америки. У країнах Близького Сходу, таких як ОАЕ, Саудівська Аравія та Катар, спостерігається стабільний попит на якісну продукцію з Європи, а українські соки можуть стати привабливими завдяки високій якості та доступній ціні. Зокрема, у цьому регіоні українська продукція може успішно конкурувати з продукцією країн ЄС через більш лояльну цінову політику та менші витрати на транспортування [5].

Країни Південно-Східної Азії, такі як Китай, Сінгапур та В'єтнам, також є перспективними ринками для українських соків, оскільки попит на натуральні продукти, соки та здорові напої тут зростає завдяки збільшенню середнього

класу та впливу західних тенденцій у споживанні. Щоб реалізувати цей потенціал, українські виробники можуть розглядати можливість адаптації продукту до смакових вподобань азіатських споживачів, наприклад, пропонувати екзотичні смакові варіації або додавати до асортименту функціональні соки з додатковими поживними речовинами.

Основними бар'єрами для виходу українських соків на міжнародні ринки є торговельні та нетарифні бар'єри, такі як митні тарифи, сертифікаційні вимоги та конкуренція з боку місцевих та міжнародних виробників. Наприклад, в країнах Північної Америки існує велика конкуренція з місцевими брендами, які займають лідерські позиції на ринку, тому для успішного виходу українських виробників необхідно інвестувати у маркетингові кампанії та налагоджувати партнерські відносини з місцевими дистриб'юторами.

Крім того, деякі країни встановлюють додаткові вимоги до екологічності продукції, зокрема, щодо використання пакувальних матеріалів, що піддаються переробці, та дотримання норм викидів вуглекислого газу. Таким чином, для успішного розширення на міжнародні ринки українські виробники мають бути готові інвестувати в інновації та стале виробництво.

Для того щоб ефективно вийти на зовнішні ринки, українським виробникам соків слід розглянути такі стратегії:

Співпраця з міжнародними дистриб'юторами: Налагодження партнерських відносин із дистриб'юторами в ЄС та інших регіонах дозволить швидше увійти на нові ринки та отримати доступ до ширшої мережі збуту.

Вивчення споживчих вподобань і адаптація продукції: Адаптація асортименту до місцевих смакових переваг, а також розробка нових продуктів з урахуванням потреб споживачів у різних регіонах, таких як безглютеніві або низькокалорійні продукти.

Інвестиції в маркетинг та просування бренду: Використання сучасних маркетингових інструментів, таких як соціальні медіа та впливові блогери, може допомогти підвищити впізнаваність українських брендів серед іноземних споживачів.

Підтримка державних програм: Участь у державних програмах з підтримки експорту може сприяти отриманню додаткових ресурсів та консультацій для успішного виходу на зовнішні ринки.

Таким чином, завдяки підписанню угод про вільну торгівлю та активному впровадженню нових технологій, українські виробники соків мають чудові можливості для розширення на міжнародні ринки. Інтеграція до глобальних ланцюгів постачання та адаптація до міжнародних стандартів дозволять їм успішно конкурувати та розвивати свої позиції у світовій індустрії напоїв.

У 2022 році Україна експортувала значний обсяг соків, досягнувши показника 127 тисяч тонн. Основну частку цього експорту – 97% – становив яблучний концентрат, що свідчить про особливу популярність та економічну важливість цього продукту на міжнародному ринку. Згідно з даними Української асоціації аграрного експорту [30], Україна посіла 18 місце серед найбільших країн-експортерів соків, що є суттєвим досягненням, враховуючи поточну економічну ситуацію та обмеження, пов'язані з логістикою.

Яблучний концентрат є одним із найважливіших експортних продуктів аграрного сектора України. Завдяки своїм кліматичним умовам та традиціям садівництва, Україна виробляє яблучний концентрат високої якості, що сприяє його конкурентоспроможності на світовому ринку. Яблучний концентрат є одним із ключових інгредієнтів для виготовлення соків у багатьох країнах, особливо в Європейському Союзі та США, куди спрямована значна частина українського експорту.

За перший квартал 2023 року Україна експортувала 29 тисяч тонн соків на суму понад 48 мільйонів доларів. Основними покупцями українського яблучного концентрату стали США, Польща та Австрія, на які припало 85% вартості усіх експортованих соків. Ці країни вже протягом багатьох років є стабільними ринками збуту для українських соків, що свідчить про стійкі партнерські відносини та високий рівень попиту на українську продукцію. Враховуючи такі результати, аналітики прогнозують, що при збереженні стабільної ситуації Україна зможе досягти обсягів експорту минулого року.

На світовому ринку соків обсяг експорту за 2022 рік становив 16,2 мільярда доларів, що є одним із найвищих показників за останні кілька років. Найбільшими експортерами соків є Бразилія, Іспанія, Нідерланди, а також Німеччина, Польща, Бельгія, Таїланд, США, Італія та Китай. У 2022 році лідером стала Бразилія, яка експортувала 2 мільйони 651 тисячу тонн соків.

Україна хоч і не є провідним експортером у глобальному масштабі, проте її позиції серед світових виробників яблучного концентрату значно посилюються. За оцінками Міжнародного торгового центру, українські яблука мають природну солодкість і високий вміст корисних речовин, що робить яблучний концентрат конкурентним продуктом у порівнянні з іншими країнами-виробниками. У сезоні 2022-2023 років аналітики EastFruit [35] прогнозували рекордні показники експорту українського яблучного концентрату, оскільки навіть за умов воєнного стану українські експортери продовжують нарощувати обсяги поставок, попри проблеми з логістикою та загальні економічні виклики.

Ключовими напрямками експорту українського яблучного концентрату залишаються США та країни Європейського Союзу, зокрема Польща, Німеччина, Австрія, Франція та Італія. Європейські споживачі цінують високу якість продукції, виготовленої з екологічно чистих фруктів, вирощених в Україні. Попит на натуральні та органічні соки в Європі продовжує зростати, що створює додаткові можливості для українських виробників, зокрема для розвитку експортних позицій.

Попри обнадійливі перспективи, Україна стикається з низкою викликів, які можуть впливати на експорт соків у майбутньому:

- Логістичні труднощі: У зв'язку із воєнною ситуацією в Україні логістика товарів, особливо продуктів харчування, потребує додаткових зусиль для збереження стабільності поставок. Проте, компанії активно працюють над оптимізацією транспортних маршрутів, що дозволяє мінімізувати ризики збоїв у постачанні.

- Залежність від ключових ринків: Основними ринками збуту для українського яблучного концентрату залишаються ЄС та США. Щоб

диверсифікувати ризики, українським виробникам доцільно розглянути можливості виходу на нові ринки, такі як Південно-Східна Азія або Близький Схід, де спостерігається зростання попиту на соки.

- Конкуренція: Виробники з країн, таких як Бразилія, Іспанія та Нідерланди, мають сильні позиції на світовому ринку завдяки великим обсягам виробництва та значним інвестиціям у сучасні технології. Однак українські виробники можуть знайти нішеві можливості у сегменті органічних та натуральних соків, які користуються попитом серед споживачів, що приділяють увагу якості продукції.

Завдяки природній якості українських фруктів, інвестиціям у технології та зміцненню позицій на ключових ринках, Україна має всі шанси для подальшого нарощування обсягів експорту яблучного концентрату та соків. Підтримка експорту та впровадження екологічних стандартів надасть змогу українським виробникам зміцнити свої конкурентні позиції на світовому ринку та досягти сталого зростання .

Підсумовуючи вищенаведені дослідження та аналітичні дані, можна стверджувати, що ринок соків в Україні має стабільну динаміку розвитку, незважаючи на економічні виклики та обмеження, викликані війною та іншими зовнішніми факторами. Обсяг споживання соків та соковмісних напоїв залишається стабільним, свідчаючи про зрілість ринку. Основними драйверами зростання є збільшення попиту на натуральну та органічну продукцію, зокрема серед молодих споживачів, які надають перевагу здоровим та екологічно безпечним продуктам.

Ринок соків в Україні чітко сегментується на кілька категорій: натуральні соки, соки з додаванням цукру, нектари та соковмісні напої. Кожен сегмент має свої особливості та орієнтований на різні споживчі групи. Натуральні соки набувають популярності серед споживачів, що прагнуть здорового способу життя, тоді як соки з додаванням цукру поступово втрачають свої позиції через негативне сприйняття надлишкового споживання цукру.

Зростання попиту на натуральні соки та смузі також демонструє зміщення уподобань споживачів у бік продуктів, що мінімально обробляються та зберігають максимальну кількість поживних речовин. Сучасні споживачі дедалі частіше обирають продукти без хімічних добавок та генетично модифікованих компонентів, що створює сприятливі умови для розвитку органічного виробництва.

Основними гравцями українського ринку соків є такі бренди, як «Сандора», «Наш Сік», «Jaffa», «Rich», «Біола», та «Садочок». Вони займають значну частку ринку і активно адаптують свої продукти під сучасні тренди. Компанії, такі як ТОВ «САНДОРА» та СП «ВІТМАРК-УКРАЇНА» ТОВ, активно впроваджують інновації у виробництво, використовуючи локально вирощені інгредієнти та екологічно відповідальні пакувальні матеріали.

Фінансові показники також свідчать про стійке положення провідних компаній на ринку. Зокрема, ТОВ «САНДОРА» демонструє високий чистий прибуток, тоді як ТОВ «Т.Б. ФРУТ» показує фінансову стабільність із найнижчою заборгованістю перед кредиторами. Це свідчить про різні підходи до розвитку бізнесу, що підсилюють загальну конкурентоспроможність ринку.

Україна посідає гідне місце серед експортерів соків у світі, зосереджуючись на продажу яблучного концентрату, який користується значним попитом у таких країнах, як США та країни ЄС. У 2022 році Україна експортувала 127 тисяч тонн соків, із яких 97% припало на яблучний концентрат. Українська продукція вирізняється природною солодкістю та високим вмістом корисних речовин, що робить її конкурентною на світовому ринку.

Попри труднощі, спричинені війною, українські виробники продовжують нарощувати обсяги експорту та розширювати географію поставок. Основні покупці, такі як США, Польща та Австрія, забезпечують стабільні ринки збуту для українських соків. Однак перспективи розширення на інші ринки, зокрема Близького Сходу та Південно-Східної Азії, відкривають нові можливості для диверсифікації та зниження ризиків залежності від ЄС і США.

Ринок соків в Україні стикається з низкою викликів, серед яких найбільшими є конкуренція з імпортними брендами, економічні труднощі та високі регуляторні вимоги. Проте завдяки новим технологіям виробництва, зокрема холодному віджиму та ультрафіолетовій пастеризації, українські виробники мають можливість підвищити якість своєї продукції та зайняти нішу в сегменті натуральних та органічних соків, що демонструють високий попит.

Перспективи розширення на міжнародні ринки та адаптація до сучасних споживчих тенденцій створюють нові можливості для зростання. Підписання угод про вільну торгівлю з країнами ЄС та іншими партнерами надає українським виробникам сприятливі умови для експорту, а адаптація до міжнародних стандартів якості дозволяє українській продукції успішно конкурувати на світовому ринку.

Таким чином, ринок соків в Україні демонструє стійке зростання та значний потенціал для подальшого розвитку. Споживчі вподобання, що зміщуються в бік натуральних та органічних продуктів, створюють попит на інновації у виробництві, тоді як експортний потенціал яблучного концентрату відкриває нові можливості для розширення українських виробників на міжнародні ринки. Підтримка з боку держави, зокрема участь у програмах стимулювання експорту та інвестицій, сприятиме зміцненню позицій українських брендів і створенню нових можливостей для економічного зростання та сталого розвитку галузі.

З огляду на виклики та можливості, українські виробники соків мають всі передумови для успішного розвитку як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а реалізація стратегій диверсифікації ринків збуту та адаптація до сучасних трендів у харчовій промисловості стане запорукою їхнього стабільного зростання у майбутньому.

1.2 Класифікація та асортимент соків

Ринок соків в Україні є одним із найбільш динамічних сегментів харчової промисловості. Соки не тільки є популярним напоєм, але й сприймаються споживачами як корисна альтернатива іншим безалкогольним напоям. Виробники активно реагують на зміни у вподобаннях споживачів і пропонують продукти з урахуванням сучасних трендів, таких як здорове харчування та екологічна свідомість. Ця різноманітність проявляється у широкому асортименті та багатьох типах соків, що відповідають різним споживчим запитам.

Соки можна класифікувати за кількома основними критеріями:

За складом:

1) Чисті соки (100%): такі соки не містять жодних додаткових компонентів і являють собою чистий продукт з фруктів, овочів чи ягід. Їх використовують для підтримки здорового харчування, оскільки вони зберігають більшість корисних речовин.

2) Соки з м'якоттю: ці продукти мають вищу харчову цінність, оскільки зберігають більшу частину клітковини та інших корисних речовин.

3) Соки з додаванням інших компонентів: можуть містити цукор, мед, ароматизатори або інші компоненти, що підвищують смакові якості продукту. Виробники часто використовують ці добавки для розширення асортименту та підвищення привабливості напою.

За часткою соку у напої:

1) Натуральні соки (100% соку): продукти, які не містять домішок води або інших добавок, представлені як найкорисніша та найприродніша категорія.

2) Нектари: містять від 25% до 99% натурального соку, решта — це вода, цукор або мед, кислоти та інші компоненти. Нектари є популярними серед споживачів, оскільки пропонують збалансований смак та нижчу концентрацію кислоти.

3) Соковмісні напої: містять до 25% соку, решта напою складається з води, підсолоджувачів, ароматизаторів та інших добавок. Такі напої найчастіше орієнтовані на масового споживача.

За технологією виробництва:

1) Свіжовичавлені соки (фреші): виготовляються шляхом безпосереднього віджиму фруктів або овочів без зберігання або термічної обробки, що дозволяє зберігати максимум вітамінів та корисних речовин.

2) Соки прямого віджиму: отримані відразу після збору врожаю, такі соки не піддаються концентруванню та розбавленню. Вони часто вважаються преміум-продуктом через їхню високу якість та природний смак.

3) Відновлені соки: виготовляються шляхом відновлення концентрованих соків шляхом додавання води до первісної концентрації. Виробництво таких соків є більш економічним та дозволяє зберігати продукт протягом тривалого часу.

За додатковими інгредієнтами:

1) Без добавок: це соки, що не містять цукру, підсолоджувачів або інших добавок, орієнтовані на споживачів, які прагнуть вести здоровий спосіб життя.

2) З додаванням цукру або меду: такі напої мають солодший смак і популярні серед дітей та дорослих, які віддають перевагу солодкому.

3) Функціональні соки: соки, збагачені вітамінами, мінералами, пробіотиками або іншими корисними речовинами, орієнтовані на підтримку здоров'я та доброго самопочуття.

Ця класифікація дозволяє чітко визначити основні особливості соків, пропонує на ринку, та зрозуміти, які фактори впливають на вибір споживачів. Такий підхід до класифікації полегшує аналіз ринку, визначення попиту та тенденцій його розвитку.

Кожна категорія має свої характерні риси та привертає різні групи споживачів.

Натуральні соки – це 100% фруктові або овочеві соки, які не містять штучних домішок, цукру чи підсолоджувачів. Вони вважаються найбільш

корисними через відсутність обробки хімічними речовинами та додаткових компонентів. Натуральні соки зберігають смак і аромат фруктів, з яких їх виготовляють, та зберігають природні вітаміни і мінерали. Ця категорія набуває все більшої популярності серед споживачів, які віддають перевагу здоровому харчуванню.

В Україні натуральні соки представлені такими брендами, як «Садочок» [20], «Galicia» [2], «Солодка Мрія» [19] та «Наш Сік» [18]. Вони пропонують широкий асортимент продуктів із фруктів, що ростуть на українських землях, таких як яблука, груші та вишні. Особливо популярні серед споживачів соки, виготовлені з локальних фруктів, які мають природно солодкий смак і багатий вміст корисних речовин.

Соки з додаванням цукру містять до 25% цукру, сиропів або інших підсолоджувачів, які додаються для покращення смаку. Ця категорія була дуже популярною протягом багатьох років завдяки доступній ціні та солодкому смаку, який особливо приваблює дітей та молодь. Проте через тенденції до зменшення споживання цукру ці соки поступово втрачають популярність.

Бренди, як-от «Сандора» [20] та «Jaffa» [37], пропонують соки з додаванням цукру в різних смакових варіаціях. У таких соках часто використовуються комбіновані смаки, наприклад, яблуко з манго або апельсин з персиком. Це робить напій привабливим для широкого кола споживачів, особливо тих, хто шукає солодший смак.

Нектари – це напої, які містять від 25% до 50% натурального соку, а решта складається з доданої води, цукру та інших інгредієнтів. Нектари ідеально підходять для фруктів із густою текстурою або дуже насиченим смаком, таких як персики, манго, банани та абрикоси, які можуть бути важкими для вживання у чистому вигляді. Додавання води дозволяє досягти м'якшої консистенції, що робить напій приємнішим для пиття.

«Наш Сік» та «Добрий Ранок» є популярними брендами, які пропонують нектари. Ця категорія приваблює споживачів завдяки збалансованій ціні та насиченому фруктовому смаку. Нектари особливо популярні серед сімей з

дітьми, оскільки вони мають природний смак фруктів із менш вираженою кислотністю.

Соковмісні напої містять менше ніж 25% соку та можуть включати різноманітні ароматизатори, підсолоджувачі та консерванти. Ця категорія є найбільш масовою, оскільки її виробництво має нижчу собівартість, що дозволяє продавати продукт за доступнішою ціною. Однак через підвищений попит на здорові продукти соковмісні напої поступово втрачають популярність серед споживачів.

Серед брендів, що активно пропонують соковмісні напої, виділяються «Біола» [1] та «Rich». Вони розробляють широкий асортимент смаків, часто включаючи екзотичні фрукти або комбінації смаків, такі як ананас та манго, яблуко з полуницею тощо.

Український ринок соків пропонує широкий вибір продукції, що відповідає різним вподобанням споживачів. Основні види асортименту включають традиційні фруктові соки, екзотичні та змішані смаки, смузі, холодного віджиму соки та органічні соки.

Традиційні смаки, такі як яблуко, вишня, апельсин, виноград та персик, залишаються найбільш популярними серед українських споживачів. Ці фрукти мають насичений смак і багатий вміст вітамінів, що робить їх привабливими для людей, які цінують класику. «Садочок» та «Наш Сік» пропонують великий вибір таких продуктів.

Бренди постійно експериментують із новими смаками, пропонуючи екзотичні фрукти та змішані комбінації. Екзотичні фрукти, такі як манго, ананас, маракуйя та гранат, дозволяють компаніям розширити асортимент і привернути увагу нових споживачів, особливо серед молоді. Такі бренди, як «Rich» та «Jaffa», активно вводять екзотичні смаки у свої лінійки продукції, комбінуючи тропічні фрукти з традиційними для українського ринку фруктами.

Смузі та соки холодного віджиму стають дедалі популярнішими завдяки своєму насиченому смаку та збереженню більшої кількості поживних речовин. У процесі холодного віджиму фрукти обробляються під високим тиском без

нагрівання, що дозволяє зберегти більше вітамінів та мікроелементів. Такі продукти ідеально підходять для людей, які активно займаються спортом та прагнуть здорового харчування. «Galicia» та «Сандора» є брендами, які активно пропонують соки холодного віджиму та смузі на ринку України.

Органічні соки – це новий і швидко зростаючий сегмент на ринку, орієнтований на споживачів, які прагнуть натуральних продуктів без хімічних добавок. Виробництво таких соків ґрунтується на використанні фруктів, вирощених без пестицидів, синтетичних добрив та ГМО. Завдяки цьому органічні соки є привабливими для людей, які приділяють особливу увагу своєму здоров'ю та прагнуть скоротити споживання шкідливих речовин.

Одним із брендів, що активно розвиває цей напрямок в Україні, є «Galicia», який пропонує органічні соки, виготовлені з українських яблук, ягід та інших фруктів. Також, «Galicia» просуває свою продукцію як екологічно чисту, підкреслюючи використання біорозкладної упаковки та відповідальне ставлення до природи. Органічні соки зазвичай мають вищу ціну порівняно з традиційними напоями, проте їх популярність зростає завдяки зростанню попиту на здорові та безпечні продукти.

Таким чином, український ринок соків демонструє значну різноманітність і динамічний розвиток. Класифікація соків за різними критеріями дозволяє споживачам орієнтуватися у широкому асортименті та обирати продукти, що відповідають їхнім індивідуальним потребам і вподобанням. Зміни у напрямках споживання, зокрема зростання попиту на органічні та натуральні соки, стимулюють виробників до інновацій та впровадження нових технологій.

Розвиток ринку соків в Україні є позитивним показником зростаючого інтересу до здорового способу життя та екологічної відповідальності. Завдяки цьому споживачі отримують продукти високої якості, що забезпечують корисні властивості та різноманітні смакові рішення. Розширення асортименту, впровадження нових технологій та екологічних стандартів сприятиме подальшому зміцненню українських брендів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОКІВ В УМОВАХ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організація, об'єкти та методи досліджень

Формування споживних властивостей соків на виробничому підприємстві є складним та багатоступеневим процесом, що вимагає наукового підходу для його детального дослідження. У даному підпункті розглянемо організацію дослідження, визначимо основні об'єкти, що підлягають дослідженню, а також методи, які використовуються для отримання точних даних щодо якості та споживних властивостей соків. Це дозволить сформувати цілісну картину та забезпечити оптимальний підхід до контролю й удосконалення продукції.

Проведення дослідження потребує ретельного планування, визначення основних етапів роботи та розподілу завдань між членами дослідницької групи. На підготовчому етапі встановлюються цілі, що включають такі аспекти: аналіз виробничих процесів для визначення основних етапів виготовлення соків, які впливають на їхні споживчі властивості. Сюди входять приймання сировини, підготовка та переробка фруктів і овочів, віджимання, пастеризація, пакування та зберігання готової продукції.

Важливим етапом є розробка методології дослідження, яка включає створення чіткого плану із застосуванням методів оцінки якості продукції, визначення інструментів для вимірювань та критеріїв оцінки якості соків. Зазвичай до таких методів належать органолептичний аналіз, фізико-хімічний аналіз, мікробіологічний контроль, а також екологічний аудит, що оцінює вплив виробничих процесів на навколишнє середовище [21].

Одним із ключових елементів організації дослідження є розробка системи контролю якості, яка забезпечує моніторинг якості на кожному етапі виробництва, аналіз отриманих даних, виявлення відхилень та підготовку рекомендацій для вдосконалення процесів. Організаційна частина дослідження

також передбачає проведення регулярних нарад для обговорення проміжних результатів і внесення необхідних коригувань до плану. Це дозволяє забезпечити постійний контроль за дотриманням стандартів та вчасно виявляти потенційні проблеми, що можуть впливати на якість та споживчі властивості соків. Об'єктами дослідження є всі елементи виробничого процесу, які впливають на якість готової продукції. Їх можна поділити на чотири основні групи:

1. Сировина. Використовувана сировина має критичне значення для кінцевої якості соків. У випадку з підприємством ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» це місцево вирощені фрукти та овочі, такі як яблука, груші, виноград, ягоди тощо. Основними параметрами, за якими оцінюється сировина, є:

- Свіжість і зрілість: впливає на смак, аромат і харчову цінність соків.

- Вміст корисних речовин: такі як вітаміни, мінерали та антиоксиданти, що надають продукції додаткову цінність.

- Екологічність: наявність або відсутність пестицидів, хімічних добавок та інших шкідливих речовин у сировині.

2. Технологічне обладнання. На підприємстві використовується сучасне обладнання для обробки сировини та виготовлення соків, яке дозволяє зберігати харчові властивості продукту. Основні типи обладнання включають:

- Машини для холодного віджиму: це обладнання дозволяє зберігати максимальну кількість корисних речовин, оскільки не використовує високу температуру.

- Пастеризатори: забезпечують знезараження соків, при цьому мінімально впливаючи на їхню харчову цінність.

- Системи ультрафільтрації: очищають сік від зайвих домішок, що покращує його прозорість та подовжує термін зберігання.

3. Процеси, що відбуваються на підприємстві, мають значний вплив на якість соків і охоплюють такі ключові етапи, як віджимання, фільтрація, пастеризація та пакування. Важливими аспектами кожного процесу є контроль температурного режиму для збереження вітамінів і мікроелементів у продукті, підтримання чистоти процесу, що передбачає забезпечення стерильності та

гігієни на кожному етапі для уникнення контамінації, а також оптимізація технологічних параметрів, таких як швидкість фільтрації чи ступінь пастеризації, для максимального збереження споживних властивостей соку.

Готова продукція, тобто соки, вироблені на підприємстві, є кінцевим об'єктом дослідження. Їх якість визначається за такими критеріями, як органолептичні властивості (смак, аромат, колір, консистенція), харчова цінність (вміст вітамінів, мінералів, природних антиоксидантів) та безпечність (відсутність шкідливих домішок, бактерій чи інших мікроорганізмів).

З метою забезпечення максимальної якості продукції на підприємстві застосовуються різні методи дослідження. Серед них фізико-хімічний аналіз, що передбачає вимірювання кислотності, цукристості, вмісту вітамінів і мінералів, а також аналіз консистенції продукту для оцінки його відповідності вимогам споживачів. Органолептичний аналіз включає смакові випробування за участю експертів, а також порівняльні дослідження, де проводяться сліпі дегустації для оцінки продукції в порівнянні з аналогічними товарами інших брендів. Мікробіологічний контроль охоплює аналіз на наявність мікроорганізмів та бактерій, які можуть впливати на безпечність, і тестування на стерильність, особливо на етапі пастеризації. Додатково проводиться екологічний аудит, який включає оцінку вуглецевого сліду виробничого процесу, перевірку пакувальних матеріалів на можливість вторинної переробки та оцінку впливу на довкілля, включаючи утилізацію відходів.

Застосування цих методів дослідження дозволяє забезпечити відповідність кінцевої продукції встановленим вимогам щодо якості й безпеки. ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» приділяє особливу увагу впровадженню сучасних технологій контролю, що гарантує надійність та безпечність продукції на всіх етапах виробництва.

2.2 Дослідження чинників, що формують споживні властивості соків в умовах Товариства з обмеженою відповідальністю «Солодка Мрія-Вінниця», м. Вінниця

Створення споживчих властивостей соків на виробничому підприємстві є складним і багатоаспектним процесом, що вимагає уважного підходу на кожному етапі виробництва. Починаючи з ретельного відбору сировини та закінчуючи пакуванням готової продукції, кожна стадія є критичною для формування продукту, який відповідає сучасним вимогам і очікуванням споживачів. Нині ринок соків та напоїв із соковим вмістом значно трансформувався: споживачі все більше зважають не лише на смакові якості, але й на вплив продукції на здоров'я, її екологічність та відповідність стандартам якості.

Сучасні споживачі надають перевагу натуральним продуктам, які є корисними для здоров'я. У зв'язку з цим виробники соків орієнтуються на випуск продукції з мінімальною кількістю штучних добавок, без консервантів та барвників. Це означає, що важливими критеріями для оцінки соків стають їхній склад, рівень вітамінів та мікроелементів, а також природні смакові характеристики. У процесі формування споживних властивостей соків на виробничому підприємстві досягається баланс між максимальним збереженням корисних речовин фруктів і забезпеченням смакових якостей продукту. У той же час, виробник зобов'язаний дотримуватися високих стандартів якості та безпеки, які є ключовими вимогами до продукції харчового сектору.

Ще одним важливим аспектом є екологічність продукту та відповідність сучасним екологічним стандартам. Споживачі дедалі частіше надають перевагу сокам, виготовленим із фруктів і овочів, вирощених за екологічно чистими методами, без використання пестицидів, ГМО та хімічних добрив. На виробничому рівні це передбачає ретельний підбір постачальників сировини, контроль за умовами вирощування та транспортування сировини, а також

використання сталих практик виробництва, які знижують вуглецевий слід і сприяють збереженню навколишнього середовища.

Кожен етап виробництва, від збору та транспортування фруктів і овочів до переробки, віджимання, пастеризації та пакування, має відповідати суворим стандартам. Підприємства, що займаються виробництвом соків, розробляють комплексні програми контролю якості, які передбачають хімічний аналіз сировини та готової продукції, фізико-хімічні випробування та органолептичний аналіз. Для сучасного споживача важливо, щоб продукція була максимально свіжою і натуральною, що стимулює виробників до використання технологій, які мінімізують теплову обробку та інші процеси, що можуть вплинути на природний склад продукту.

Також варто зазначити, що в умовах сучасного ринку соків виробники мають враховувати глобальні тенденції, такі як зменшення використання цукру, що сприяє боротьбі з ожирінням та іншими захворюваннями, пов'язаними з надмірним споживанням цукру. Зважаючи на це, багато компаній зосереджуються на розробці та впровадженні продуктів без додавання цукру або з його мінімальною кількістю, орієнтуючись на споживачів, які дотримуються здорового харчування.

Таким чином, процес формування споживних властивостей соків на виробничому підприємстві – це більше ніж просто виготовлення напою. Це комплексна діяльність, що враховує технологічні, екологічні та соціальні аспекти, а також пов'язана з глибоким розумінням сучасних тенденцій і потреб споживача. Виробники повинні не тільки створювати продукт, що відповідає стандартам харчової промисловості, але й розуміти, що споживачі сьогодні шукають здорові, екологічно чисті та корисні продукти. Це потребує постійних інновацій та вдосконалення технологічних процесів, щоб досягти балансу між високою якістю, натуральністю та безпекою продукції.

Для дослідження формування споживних властивостей соків на виробничому підприємстві важливо розробити чіткий, науково обґрунтований підхід до процесу виготовлення. Це включає визначення ключових критеріїв

якості, розробку методології оцінювання та вибір відповідних інструментів та засобів для кожного етапу виробництва. Виробничий процес має враховувати, як різні методи обробки впливають на складові продукту: збереження вітамінів, антиоксидантів, мікроелементів та інших корисних речовин. При цьому враховуються й інші аспекти, такі як дотримання екологічних стандартів та принципів сталого розвитку.

Підприємства, що виробляють соки, зокрема такі відомі бренди, як ТМ «Садочок», «Сандора» та «Наш Сік», мають усталену виробничу систему, яка передбачає ретельний контроль на кожному етапі. Це стосується всього ланцюга виробництва: починаючи від відбору сировини і закінчуючи пакуванням готової продукції. Вони використовують передові технології, які дозволяють не тільки зберігати природні властивості соків, але й адаптувати процес виробництва до змінних потреб ринку та вимог споживачів.

Для проведення дослідження в рамках цієї роботи було обрано підприємство ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», яке спеціалізується на виробництві натуральних соків та нектарів. Це підприємство дотримується високих стандартів якості, орієнтуючись на сучасні тенденції здорового харчування. Підприємство працює з локальними постачальниками фруктів та овочів, що не тільки підвищує якість продукції, але й сприяє підтримці регіональної економіки. Використання локальної сировини дозволяє знизити витрати на транспортування, зберегти свіжість продуктів та зменшити екологічний слід.

Основний асортимент продукції підприємства ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» включає соки з яблук, груш, винограду та ягід [28, 29]. Крім фруктових соків, підприємство також виготовляє соки з додаванням овочевих інгредієнтів, таких як морква та буряк, які підвищують поживну цінність продуктів та розширюють споживчий вибір. На кожному етапі виробництва проводяться строгі перевірки якості, зокрема контроль фізико-хімічних і мікробіологічних показників, що гарантує відповідність продукції встановленим нормам.

Процес формування споживних властивостей соків на підприємстві ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є багатоступеневим виробничим циклом, що

забезпечує високу якість та відповідність продукції сучасним стандартам безпеки й екологічності. Виробничий процес включає кілька основних етапів, кожен з яких є критично важливим для отримання кінцевого продукту, що відповідає вимогам споживачів.

Для досягнення високої якості кінцевого продукту підприємство впроваджує такі заходи:

1. Відбір та аналіз сировини: Першим етапом є ретельний відбір фруктів та овочів, що надходять від локальних постачальників. Це дозволяє не тільки підтримувати якість продукції на високому рівні, але й зменшити витрати на транспортування та знизити екологічний слід підприємства. Сировина перевіряється на відповідність внутрішнім стандартам, що передбачають відсутність дефектів та відповідність критеріям стиглості, а також екологічним стандартам, що виключають використання пестицидів та хімічних добрив. Після відбору сировина проходить стадії очищення, миття та сортування, що дозволяє підготувати її до подальшої переробки.

2. Підготовка сировини: Перед переробкою фрукти та овочі очищають, промивають та сортують за розмірами. Підготовка здійснюється з мінімальною обробкою, що дозволяє зберегти поживні речовини в соках. Цей етап є важливим для підтримання якості кінцевого продукту та дотримання високих стандартів гігієни.

3. Переробка: На цьому етапі підприємство використовує сучасні технології холодного віджиму, які забезпечують максимальне збереження корисних речовин у фруктовій сировині. Цей метод дозволяє мінімізувати теплову обробку продукту, що особливо важливо для збереження природних вітамінів, антиоксидантів та інших мікроелементів. Для подовження терміну зберігання соку, без втрати його корисних властивостей, використовується метод пастеризації, що виконується за допомогою високоточного обладнання для контролю температурного режиму [21, 22].

4. Пастеризація та стерилізація: Пастеризація є одним з найважливіших етапів виробничого процесу, оскільки саме на цьому етапі досягається необхідна

безпеку продукту для споживачів. ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» використовує низькотемпературну пастеризацію, що дозволяє зберегти природні смакові властивості та корисні компоненти соків. Крім того, цей процес забезпечує необхідний рівень стерилізації продукту без додавання консервантів, що є важливою вимогою сучасних споживачів.

5. Пакування: Після завершення пастеризації готовий продукт пакується в екологічно чисті матеріали. Підприємство надає перевагу картонним упаковкам, які підлягають вторинній переробці, та використовує біорозкладні матеріали. Упаковка здійснюється в умовах стерильності, що попереджає можливість потрапляння сторонніх мікроорганізмів або забруднень у готову продукцію.

6. Контроль якості на всіх етапах: На кожному етапі виробництва ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» проводить строгий контроль якості. Це включає фізико-хімічні, мікробіологічні та органолептичні випробування як сировини, так і готової продукції. У виробництві соків особлива увага приділяється контролю рівня кислотності, цукристості та вмісту вітамінів, щоб забезпечити відповідність продукції встановленим стандартам. Постійні випробування в лабораторних умовах гарантують, що соки не тільки безпечні для споживання, але й зберігають свої натуральні властивості.

Вибір підходів та методологій, які використовуються у виробництві соків, дозволяє підприємству забезпечувати якість продукції, що відповідає вимогам сучасного споживача. Організація виробництва на підприємстві враховує всі аспекти, починаючи з підбору локальної сировини та дотримання екологічних стандартів, до ретельного контролю кожного етапу переробки та упаковки. Використання технології холодного віджиму дозволяє зберігати природні вітаміни та антиоксиданти, що є особливо важливим для споживачів, які цінують користь соків для здоров'я.

Розробка та впровадження методів контролю якості на кожному етапі виробництва також є важливим аспектом формування споживчих властивостей соків. Високі стандарти безпеки і якості є ключовими чинниками, що забезпечують стабільний попит на продукцію підприємства. Ретельний відбір

сировини, дотримання гігієнічних норм, впровадження екологічних ініціатив, а також суворий контроль усіх показників – усе це сприяє створенню продукту, що не тільки відповідає високим стандартам, але й відповідає тенденціям ринку до натуральності та екологічності.

Зрештою, підприємства, що прагнуть успішно конкурувати на ринку, повинні враховувати потреби сучасних споживачів. Умови виробництва соків на підприємстві ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є яскравим прикладом комплексного підходу до створення продукції, яка повністю відповідає запитам споживачів щодо високої якості, натуральності та екологічності. Підприємство зосереджується на використанні натуральної сировини, дотримується суворих стандартів безпеки та якості, а також запроваджує інноваційні методи обробки та переробки сировини, що дозволяє зберігати всі корисні речовини. Зокрема, впровадження сучасних технологій холодного віджиму, контроль температурного режиму під час пастеризації та використання екологічно чистих пакувальних матеріалів забезпечують збереження природних властивостей та смакових якостей продукту.

Для виробництва соків на підприємстві застосовується стандартизована технологічна схема, яка дозволяє забезпечити стабільну якість продукції та зберегти корисні властивості фруктів і овочів, з яких виготовляється сік. Цей процес складається з кількох обов'язкових етапів, що включають сортування, миття, подрібнення, пресування, пастеризацію та пакування готового продукту.

Кожен з етапів виробництва ретельно контролюється, щоб забезпечити відповідність готового продукту нормам якості та безпеки, встановленим для харчової промисловості. Таким чином, технологічний процес, що використовується підприємством ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», дозволяє випускати соки, які відповідають стандартам смаку, аромату і зберігають максимальну кількість поживних речовин. На рис. 2.1 наведено спрощену схему виробництва соків, яка ілюструє основні етапи цього процесу.

Рисунок 2.1 – Схема виробництва соку ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця»

Для забезпечення якісного та безперервного виробництва соків на підприємстві застосовується комплекс сучасного технологічного обладнання. Кожна одиниця обладнання виконує важливу функцію на певному етапі виробничого процесу: від підготовки сировини до фінального пакування готового продукту. Правильний підбір техніки дозволяє не лише зберегти корисні властивості фруктів, але й забезпечити високу продуктивність і

ефективність роботи підприємства. У табл. 2.1 наведено основне обладнання, що використовується для виробництва соків, з його технічними характеристиками.

Таблиця 2.1 – Технічна характеристика обладнання для виробництва соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця»

Назва обладнання	Марка	Кількість	Продуктивність	Габаритні розміри, мм		
				довжина	ширина	висота
Мийна машина для фруктів	ММФ-1000	1	1000 кг/год.	3000	2500	1500
Подрібнювач фруктів	ПФ-2000	1	2000 кг/год.	2000	1000	1580
Прес для віджимання соку	ПС-1500	1	1500 кг/год.	2500	1760	1235
Фільтраційна установка	ФУ-500	1	500 л/год.	1800	2400	1900
Пастеризатор	ПАСТ-1000	1	1000 л/год.	2250	1030	1240
Охолоджувач соку	ОС-600	1	600 л/год.	2500	1000	1500
Пакувальний автомат для соку	ПАС-800	1	800 л/год.	2000	1560	1250

ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» активно слідує тенденціям на ринку, зокрема зниженню вмісту штучних добавок та зосередженню на виготовленні соків із мінімальною кількістю або взагалі без додавання цукру, що сприяє популяризації здорового способу життя серед споживачів. Підприємство також приділяє значну увагу екологічним аспектам своєї діяльності, використовуючи сировину, вирощену відповідно до принципів сталого розвитку, мінімізуючи викиди та вплив на навколишнє середовище.

Інновації та вдосконалення технологічних процесів дозволяють компанії не лише підтримувати високий рівень якості своєї продукції, а й оперативно реагувати на зміни ринку та потреби споживачів. Це сприяє не лише задоволенню споживчого попиту, але й зміцненню позицій компанії на ринку та підтримці іміджу екологічно відповідального виробника. Завдяки інтеграції сучасних підходів до виробництва, контролю якості, використанню сталих практик та відповідності новим тенденціям ринку, ТОВ «Солодка Мрія-

Вінниця» не тільки утримує довіру споживачів, а й задає високі стандарти у виробництві соків в Україні.

2.3 Аналіз асортименту соків, що виробляє та реалізує досліджуване підприємство

ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є одним з провідних виробників соків у Вінницькій області, пропонуючи широкий асортимент продукції, що задовольняє потреби різних категорій споживачів. В умовах жорсткої конкуренції на ринку соків, підприємство приділяє особливу увагу якості, екологічності та натуральності продукції. У цьому розділі проведено детальний аналіз асортименту соків, які виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», з акцентом на структуру, динаміку виробництва, типи упаковки, цінову політику, а також інноваційні продукти.

Асортимент соків, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», поділяється на кілька ключових категорій:

- Фруктові соки: яблучний.
- Овочеві соки: томатний;
- Міксовані соки: яблучно-морквяний, яблучно-грушовий, яблучно-малиновий, яблучно-полуничний, яблучно-морквяний.

Співвідношення обсягів соку, відображає спробу підприємства охопити різні смаки та потреби споживачів. Міксовані соки є найбільш поширеними серед споживачів завдяки їх універсальності та популярності. Овочеві та фруктові соки також користуються попитом.

В табл. 2.2 показано динаміку змін обсягів виробництва соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» за останні три роки. На підприємстві спостерігається постійне збільшення обсягів виробництва міксованих соків.

Таблиця 2.2 – Структура асортименту соків реалізованих ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» за 2021-2023 рр.

Категорія соку	Роки					
	2021		2022		2023	
	обсяг продажу, тонн	частка, %	обсяг продажу, тонн	частка, %	обсяг продажу, тонн	частка, %
Фруктові	50	55,56	55	53,4	60	52,17
Міксовані	25	27,78	30	29,13	35	30,43
Овочеві	15	16,67	18	17,48	20	17,39
Разом	90	100	103	100	115	100

Співвідношення основний видів соків, виробництва ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», наведені на рис. 2.2. Із наведених даних видно, що частка міксованих соків у загальних обсягах виробництва найбільша.

Співвідношення обсягів соку, відображає спробу підприємства охопити різні смаки та потреби споживачів. Міксовані соки є найбільш поширеними серед споживачів завдяки їх універсальності та популярності. Овочеві та фруктові соки також користуються попитом.

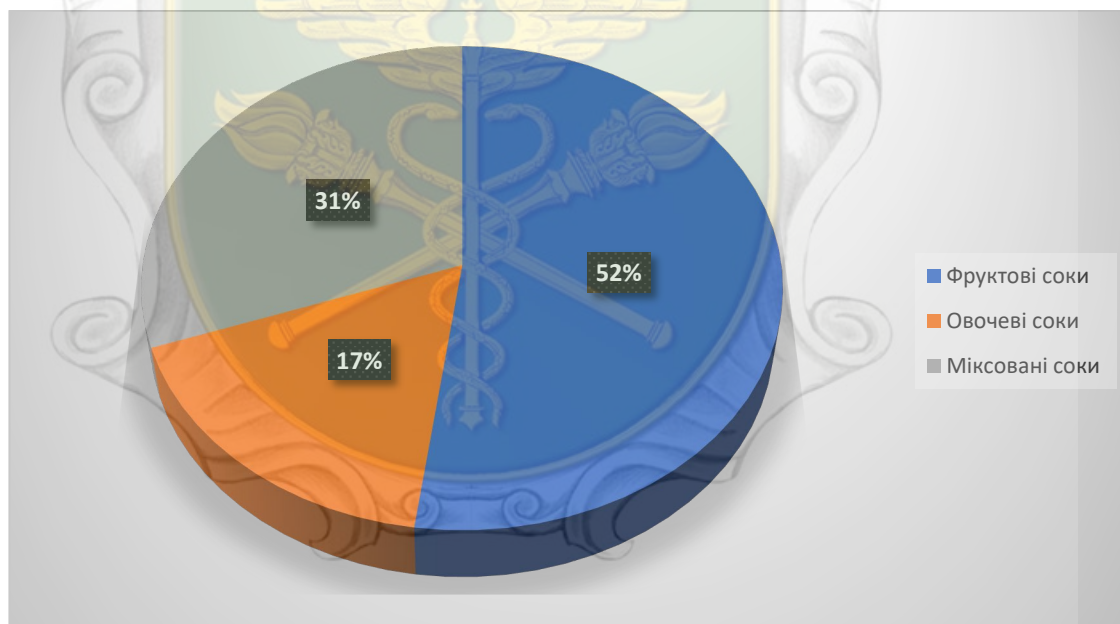

Рисунок 2.2 – Співвідношення обсягів соку, що виготовило ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» у 2023 р.

Аналіз обсягів виробництва соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» за 2021-2023 роки показує, що фруктові соки є найпопулярнішою категорією в асортименті підприємства. Вони складають 52% асортименту за трирічний період, що свідчить про значний попит споживачів.

ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» пропонує соки в різних типах упаковок, що забезпечує задоволення потреб різних категорій споживачів. Важливою складовою успішної асортиментної політики є варіативність у виборі упаковки, оскільки це дозволяє підприємству охоплювати різні ринкові сегменти.

За останні роки частка функціональних соків у загальному асортименті зросла до 5%, що свідчить про поступовий перехід до інноваційних рішень і підвищену увагу до продуктів з додатковими корисними властивостями.

Аналіз асортименту соків, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», показує, що підприємство успішно адаптується до ринкових умов і вимог споживачів. Різноманітність категорій продукції, типів упаковки та цінової політики дозволяє задовольняти потреби як масових, так і преміум-споживачів. Крім того, підприємство активно розвиває сегмент функціональних соків, що дозволяє йому конкурувати з іншими виробниками на ринку інноваційних продуктів.

Цей підхід до асортиментної політики, з урахуванням сучасних тенденцій здорового харчування та екологічності, забезпечує підприємству стійке зростання та зміцнення позицій на ринку соків.

У сучасному конкурентному середовищі харчової промисловості підприємства, що виробляють соки, стикаються з рядом викликів, зокрема, з необхідністю відповідати зростаючим очікуванням споживачів щодо якості продукції, її натуральності, екологічності, а також доступності. Споживачі дедалі більше віддають перевагу сокам, які не лише задовольняють базові смакові потреби, а й відповідають тенденціям здорового харчування. Зважаючи на це, виробникам потрібно уважно стежити за ринковими трендами та оперативно реагувати на зміни, пропонуючи різноманітні продукти високої якості. Важливість асортиментного аналізу у таких умовах набуває особливого

значення, оскільки допомагає підприємствам, таким як ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», не лише адаптуватися до споживчих очікувань, а й випереджати їх.

Підприємство ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» вже має свою нішу на ринку, пропонуючи різноманітні соки для споживачів різних вікових та соціальних груп. Однак для подальшого успішного розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємству необхідно ретельно проаналізувати свій асортимент. Це включає вивчення його ширини, що визначає наявність різноманітних категорій продукції, а також глибини – тобто варіативності смаків, складу, розмірів упаковок та інших характеристик. Аналіз асортименту надасть можливість оцінити, наскільки повно представлені основні категорії продуктів, такі як фруктові, овочеві та ягідні соки, а також скільки різних варіантів смаку представлено в кожній категорії.

Сучасний споживач все більше звертає увагу на інгредієнти продукту, тому аналіз складу соків від ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» також є невід'ємною частиною дослідження. Споживачів цікавить, чи є соки натуральними, чи містять вони додаткові підсолоджувачі, барвники, консерванти тощо. Чиста етикетка, тобто мінімальний вміст добавок та натуральний склад, значно підвищують довіру до продукту та сприяють його популярності серед покупців, орієнтованих на здоровий спосіб життя. Крім того, важливо оцінити, наскільки широкий асортимент відповідає вимогам до якості, адже тільки продукція високої якості може забезпечити підприємству стійку репутацію на ринку.

Ще один важливий аспект – це цінова політика. Асортимент ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» має відповідати різним сегментам ринку, щоб задовольнити потреби як масового споживача, так і тих, хто готовий платити за преміальні продукти. Таким чином, оцінка цінових категорій соків дозволить зрозуміти, в яких сегментах підприємство має найбільшу перевагу, а де можна розширити присутність. Наприклад, якщо в асортименті представлені соки лише середнього класу, можна розглянути можливість введення преміум-продуктів або ж економічних варіантів, що дозволить охопити ширшу аудиторію.

Упаковка також має велике значення для споживачів, адже вона не лише зберігає продукт, а й виступає як зручний елемент для щоденного використання. Важливо розглянути, наскільки різноманітний асортимент упаковок у ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», включаючи тетрапак, скло та інші види, які можуть впливати на споживчий вибір. Наприклад, зручні маленькі упаковки можуть бути привабливими для активних споживачів, які завжди в дорозі, тоді як великі сімейні упаковки підійдуть для домашнього використання. Окрім того, екологічність матеріалів упаковки є важливим трендом, особливо серед споживачів, орієнтованих на захист навколишнього середовища, тому оцінка цієї характеристики упаковки є важливою частиною аналізу.

Сучасні тенденції на ринку також включають підвищений попит на інноваційні продукти, що задовольняють потреби споживачів у різних корисних властивостях. Це можуть бути соки з підвищеним вмістом вітамінів або мікроелементів, органічні соки без додавання цукру та інших шкідливих компонентів або ж функціональні напої, які мають певні додаткові корисні властивості, наприклад, для імунітету чи з підвищеним вмістом антиоксидантів. Вивчення наявності таких продуктів у асортименті ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» допоможе оцінити, наскільки компанія готова відповідати сучасним вимогам та конкурувати з іншими гравцями на ринку за рахунок пропозиції нових, цікавих для споживачів продуктів.

Не менш важливим є розуміння того, як підприємство позиціонує свій асортимент на ринку та які маркетингові інструменти використовує для його просування. Це може включати рекламні кампанії, акції, сезонні пропозиції або ж участь у різних заходах, спрямованих на підвищення впізнаваності бренду. Ефективна маркетингова стратегія дозволяє не лише залучити нових клієнтів, але й утримати постійних, забезпечуючи стабільний рівень продажів.

Аналіз асортименту соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» має велике значення для подальшого розвитку компанії, оскільки дає змогу не лише глибше зрозуміти поточний стан продукції, але й сформувавши основу для прийняття обґрунтованих рішень, спрямованих на вдосконалення продуктового ряду та

збільшення ринкової частки. У цьому контексті дослідження асортименту дозволяє оцінити готовність підприємства до адаптації у швидко змінному середовищі та його здатність задовольняти потреби різних категорій споживачів, від любителів класичних смаків до шанувальників інноваційних продуктів.

Для проведення порівняльного аналізу асортименту соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» необхідно проаналізувати їх сайт, де представлена інформація про різні види продукції, доступні категорії, особливості складу, варіанти упаковки, а також цінові пропозиції.

Асортимент соків, представлений на сайті компанії, охоплює декілька основних категорій. Серед них – фруктові соки, такі як яблучний, вишневий та персиковий, які виготовляються без додавання цукру та консервантів, залишаючись повністю натуральними. До категорії овочевих соків входять морквяний і томатний соки, що відомі своїми корисними властивостями і підходять для людей, які дбають про своє здоров'я. Також у пропозиції є ягідні соки, серед яких чорничний та полуничний, які користуються популярністю завдяки насиченому смаку та високому вмісту вітамінів. Компанія приділяє увагу різноманітності упаковок – соки випускаються у тетрапаку та скляних пляшках, що дозволяє споживачам обирати найбільш зручний варіант.

Скляна тара підходить для тих, хто піклується про екологічність, тоді як тетрапак забезпечує більшу зручність для транспортування.

Цінова політика ТОВ «Солодкої Мрії-Вінниця» спрямована на задоволення різних сегментів споживачів. Компанія пропонує як доступні соки для масового ринку, так і преміум-варіанти, орієнтовані на споживачів, які цінують органічні та екологічні продукти. На сайті також доступні акційні пропозиції та знижки, що дозволяє компанії залучати нових клієнтів і підвищувати лояльність постійних.

Інноваційність продукції є ще одним важливим аспектом асортименту. ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» постійно розширює свої лінійки продуктів, додаючи нові мікси та функціональні напої, що відповідають сучасним

тенденціям. Наприклад, компанія має у своєму асортименті соки з додаванням вітамінів та антиоксидантів, які допомагають зміцнити імунітет.

Постійне впровадження нових продуктів і оновлення асортименту допомагає підприємству швидко реагувати на зміни попиту, утримуючи лояльність існуючих клієнтів та залучаючи нових. Крім того, використання інноваційних технологій у виробництві дозволяє покращувати якість соків, зберігаючи максимальну кількість корисних речовин і натуральний смак. Таким чином, ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» не лише слідує сучасним ринковим трендам, а й задає новий рівень стандартів якості, підвищуючи конкурентоспроможність продукції на вітчизняному ринку.

Такий підхід дає змогу підприємству постійно залишатися актуальним для своїх споживачів, пропонуючи продукцію, що відповідає сучасним стандартам якості та здорового харчування. Орієнтуючись на потреби клієнтів, ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» створює соки з додатковими корисними властивостями, які сприяють підтримці здоров'я та добробуту. У компанії враховують світові тенденції на ринку харчової продукції, зокрема зростання попиту на натуральні продукти без штучних домішок, що допомагає підприємству бути конкурентоспроможним. Завдяки постійному вдосконаленню технологій виробництва, суворому контролю якості та орієнтації на екологічність, «Солодка Мрія-Вінниця» вибудовує довготривалі відносини зі споживачами. Компанія прагне бути не лише виробником якісних соків, а й надійним партнером, який підтримує сталий розвиток, екологічну відповідальність та інновації, спрямовані на користь суспільства.

Цей різнобічний підхід дозволяє ТОВ «Солодкій Мрії-Вінниця» ефективно конкурувати на ринку натуральних продуктів, пропонуючи високоякісні соки, які відповідають запитам різних категорій споживачів. В табл. 2.3 розглянемо соки вироблені ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», яка відображає їхній асортимент за основними характеристиками, такими як вид продукту, натуральність, упаковка, ціновий сегмент та наявність інноваційних варіантів. Отже як показано в табл. 2.3 фруктові соки є найбільш універсальними та доступними за ціною, а

різноманітність упаковок (3 л та 5 л) робить їх підходящими для різних споживачів. Високоякісна натуральна продукція доступна за ціною близько 129–185 грн залежно від обсягу.

Таблиця 2.3 - Асортимент соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» [7,8,9,10,11,12,13]

Категорія соку	Вид продукту	Натуральність	Тип упаковки	Ціна	Інновації
Фруктові	Яблучний, персиковий, вишневий	100% натуральні, без додавання цукру та консервантів	Скло, тетрапак	3 л - 129 грн, 5 л - 185 грн	Органічні варіанти без підсолоджувачів
Овочеві	Морквяний, томатний	100% натуральні	Тетрапак	3 л - 130 грн	Функціональні соки для здоров'я
Ягідні	Полуничний, чорничний	з додаванням вітамінів	Скло	1 л - 65 грн	Збагачені антиоксидантами
Мікси фруктів і овочів	Яблуко-гарбуз, яблуко-морква	100% натуральні	Тетрапак, скло	3 л - 140 грн	Натуральні смакові мікси
Функціональні	Соки з додаванням вітамінів, мікроелементів	з додатковими корисними речовинами	Скло	1 л — 85 грн	Продукти для зміцнення імунітету

Овочеві соки, такі як томатний та морквяний, також мають середню ціну, орієнтуючись на людей, які хочуть отримати додаткові поживні речовини з натуральних продуктів, з ціною близько 130 грн за 3 л.

Ягідні соки позиціонуються як преміум-продукти завдяки антиоксидантам і вітамінам, що містяться у складі, їх ціна становить 65 грн за 1 л. Це робить їх популярними серед споживачів, орієнтованих на здоровий спосіб життя.

Мікси фруктів і овочів пропонуються за ціною близько 140 грн за 3 л і підходять для шанувальників цікавих смакових поєднань. Вони також повністю натуральні.

Функціональні соки є найдорожчими, оскільки містять додаткові корисні елементи, зокрема, вітаміни та мікроелементи для підтримки здоров'я. Це відображається на їх ціні, яка складає близько 85 грн за 1 л.

Таке розширене дослідження допомагає зрозуміти, як ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» задовольняє потреби різних споживачів, пропонуючи натуральні соки, доступні за ціною, з багатьма варіантами, що відповідають сучасним тенденціям ринку.

Розділ 2 розглядає комплексний процес формування споживчих властивостей соків на виробничому підприємстві, який є важливою частиною створення продукції високої якості. У цьому розділі ми детально розглянули, як підприємство ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» здійснює ретельний контроль на всіх етапах виробництва, починаючи з відбору сировини і закінчуючи пакуванням готового продукту. Такий підхід є особливо актуальним на сучасному ринку, де споживачі віддають перевагу натуральним і екологічно безпечним продуктам, що відповідають високим стандартам якості та безпеки.

Важливим аспектом дослідження є організація процесу контролю якості, що охоплює основні етапи виготовлення соків: підготовку сировини, технологічні процеси віджимання, фільтрації, пастеризації та пакування. Кожен етап має власні специфічні методи дослідження, включаючи фізико-хімічний і мікробіологічний контроль, які дозволяють зберегти корисні властивості продукту і забезпечити його безпечність для кінцевого споживача.

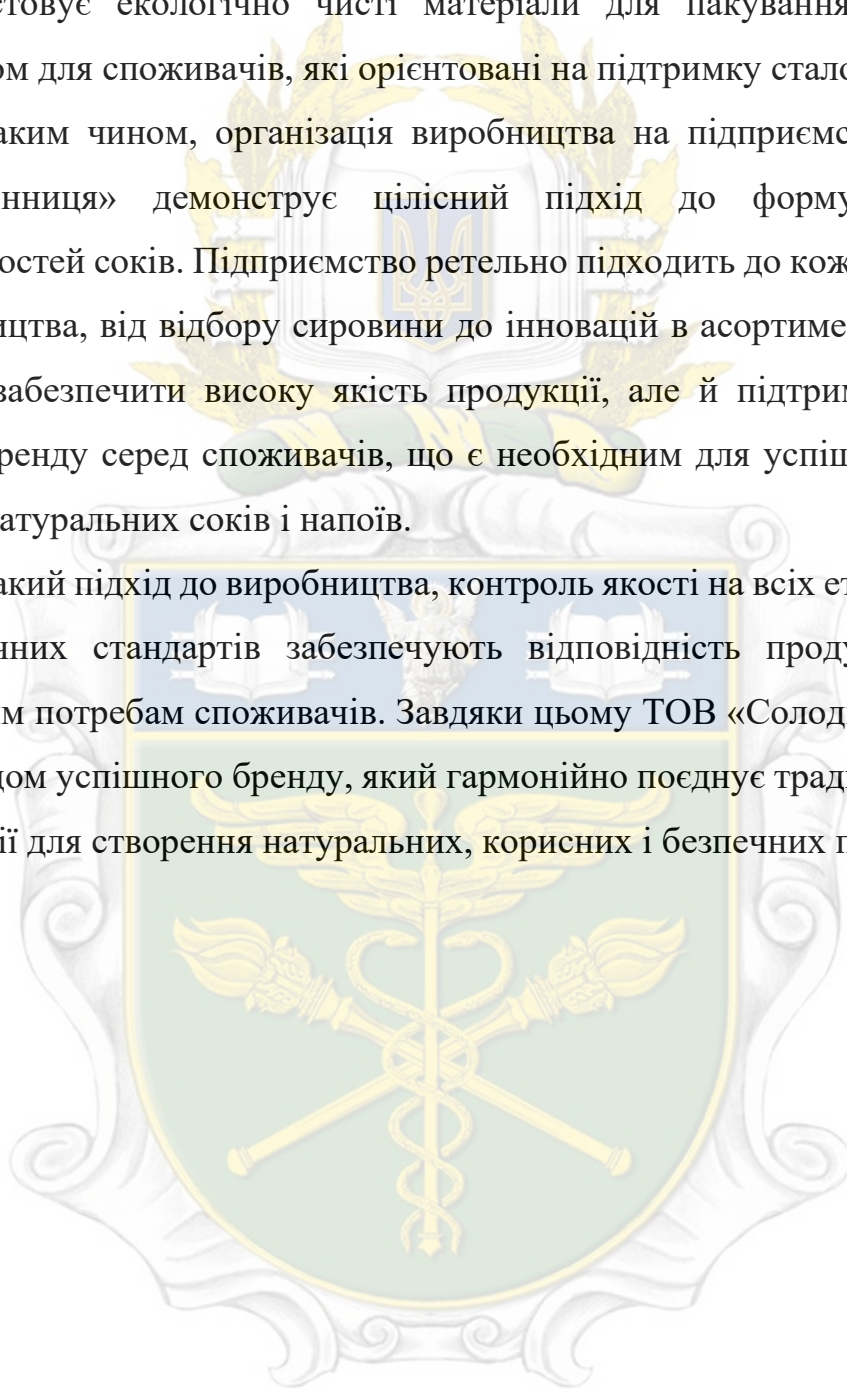
Сучасний споживач звертає велику увагу на склад продукту, особливо якщо йдеться про вміст вітамінів, антиоксидантів та інших корисних речовин. У ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» приділяють увагу органічності сировини, мінімізації штучних добавок і консервантів, що дозволяє виготовляти продукцію, яка відповідає трендам здорового харчування. Це підвищує довіру споживачів і створює стійку репутацію компанії на ринку натуральних продуктів.

Ще одним важливим аспектом є різноманітність асортименту: підприємство виробляє як класичні фруктові соки, так і інноваційні

функціональні напої з підвищеним вмістом вітамінів та мікроелементів. Завдяки цьому ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» задовольняє потреби різних категорій споживачів, що сприяє розширенню клієнтської бази. Також компанія використовує екологічно чисті матеріали для пакування, що є важливим фактором для споживачів, які орієнтовані на підтримку сталого розвитку.

Таким чином, організація виробництва на підприємстві ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» демонструє цілісний підхід до формування споживчих властивостей соків. Підприємство ретельно підходить до кожного етапу процесу виробництва, від відбору сировини до інновацій в асортименті. Це дозволяє не тільки забезпечити високу якість продукції, але й підтримувати позитивний імідж бренду серед споживачів, що є необхідним для успішної конкуренції на ринку натуральних соків і напоїв.

Такий підхід до виробництва, контроль якості на всіх етапах та врахування екологічних стандартів забезпечують відповідність продукції підприємства сучасним потребам споживачів. Завдяки цьому ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є прикладом успішного бренду, який гармонійно поєднує традиційні технології та інновації для створення натуральних, корисних і безпечних продуктів.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СОКІВ НА РИНКУ М. ВІННИЦІ

3.1 Дослідження якості соку, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця»

Щоб здійснити об'єктивне оцінювання якості соків від ТМ «Солодка Мрія», важливо розглянути різні аспекти дослідження продукції, які дозволять отримати повне уявлення про споживчі властивості. У сучасному ринку споживачі очікують не тільки натурального смаку та аромату, але й високої харчової цінності та безпечності продукту. Таким чином, для того щоб гарантувати відповідність соків ТМ «Солодка Мрія» очікуванням покупців, необхідно провести всебічне тестування продукції.

Дослідження якості соків включає кілька ключових напрямків: органолептичний аналіз для оцінки зовнішнього вигляду, кольору та смаку, фізико-хімічний аналіз для вимірювання таких показників, як кислотність, цукристість і вміст вітамінів, мікробіологічний контроль для визначення безпечності продукції, а також екологічний аудит, що допомагає оцінити екологічний вплив і стійкість виробничих процесів [7 -13].

Для проведення аналізу якості соків від ТМ «Солодка Мрія», розглянемо результати дослідження, засновані на типових показниках для якісних натуральних соків. Проаналізуємо кілька різних категорій соків цього бренду: яблучного, томатного та чорничного.

1. Органолептичний аналіз [4]

1) Колір:

- Яблучний сік: світло-золотистий відтінок, що вказує на натуральність продукту і відсутність сторонніх барвників.
- Томатний сік: насичений червоний колір, типовий для натуральних томатів.

- Чорничний сік: глибокий темно-фіолетовий відтінок, що підтверджує високий вміст антоціанів, характерних для чорниці.

2) Смак і аромат:

- Яблучний сік: солодкий з легкою кислинкою, смак свіжого яблука, відсутні сторонні присмаки, що говорить про відсутність штучних добавок.

- Томатний сік: яскравий, натуральний смак з характерною кислинкою та солонуватим відтінком, типовий для свіжих томатів.

- Чорничний сік: насичений смак чорниці, солодкий з легкою терпкістю.

3) Консистенція:

- Яблучний сік: однорідний, без осаду.

- Томатний сік: однорідна, густувата консистенція з допустимими частками м'якоті.

- Чорничний сік: злегка в'язка консистенція, допускається мінімальний осад від ягідної м'якоті.

3. Фізико-хімічний аналіз

1) Кислотність:

- Яблучний сік: рН 3,5, що відповідає середньому рівню кислотності для яблучних соків.

- Томатний сік: рН 4,2, що є типовим для натуральних томатних соків, і свідчить про свіжість сировини.

- Чорничний сік: рН 3,3, що вказує на природний рівень кислотності ягід.

2) Цукристість:

- Яблучний сік: 12% натурального цукру, без додаткового цукру, що відповідає солодким сортам яблук.

- Томатний сік: низький рівень цукру (2-3%), характерний для овочевих соків.

- Чорничний сік: 11% натурального цукру, що є типовим для ягідних соків.

3) Вміст вітамінів:

- Яблучний сік: високий вміст вітаміну С та природних антиоксидантів.

- Томатний сік: багатий на вітаміни А і С, а також на лікопен.

- Чорничний сік: багатий на вітаміни С, Е і антиоксиданти, що надають захисну дію на організм.

4. Мікробіологічний контроль

- Тестування на стерильність: для всіх трьох соків не виявлено патогенних мікроорганізмів, що підтверджує відповідність стандартам безпеки.

- Аналіз на дріжджі та грибки: соки не містять дріжджів або грибків, що говорить про чистоту виробничого процесу та відсутність можливості бродіння, що може статися при неправильному зберіганні або порушенні технології пастеризації.

4. Екологічний аудит

- Аналіз упаковки: соки ТМ «Солодка Мрія» упаковуються в тетрапак і скляну тару, що дозволяє переробляти матеріали або утилізувати їх із мінімальним впливом на навколишнє середовище.

- Вуглецевий слід: завдяки використанню локальної сировини та ефективного транспортування в межах області, вуглецевий слід виробництва знижений порівняно з продуктами, що мають більш складний ланцюг постачання.

- Сталій розвиток: підприємство підтримує стале сільське господарство, обираючи місцевих постачальників, що не використовують пестициди та хімічні добрива, тим самим знижуючи ризик забруднення навколишнього середовища.

Органолептичні властивості є важливими показниками якості сокової продукції, адже саме вони визначають сприйняття продукту споживачем. Проведемо порівняння у табл. 3.1 органолептичних показники яблучного соку від двох виробників: ТМ «Солодка Мрія», що спеціалізується на виготовленні натуральної продукції з локальної сировини, та популярний бренд ТМ «Садочок», відомий своєю доступною ціною та масовою аудиторією. Метою аналізу є визначення відмінностей у показниках, що можуть впливати на конкурентоспроможність продукції.

Таблиця 3.1 — Порівняльний аналіз органолептичних показників яблучного соку від ТМ «Солодка Мрія» та ТМ «Садочок»

Показник	ТМ «Солодка Мрія»	ТМ «Садочок»	Коментар
Смак	Насичений, натуральний, солодко-кислий	Легкий, з помірною солодкістю	Смак «Солодкої Мрії» виразніший, що підкреслює природну кислотність
Аромат	Інтенсивний, свіжий, природний	Менш виражений, слабкий	«Солодка Мрія» має аромат, що нагадує свіжий сік, у «Садочку» запах менш виразний
Колір	Природний світло-жовтий, трохи мутний	Яскраво-жовтий, прозорий	Природний мутний колір у «Солодкої Мрії» свідчить про меншу обробку
Консистенція	Невелика кількість м'якоті, однорідна	Прозорий, без м'якоті	Наявність м'якоті у «Солодкої Мрії» забезпечує природний вигляд
Загальне сприйняття	Близький до натурального соку	Відчувається як більш оброблений продукт	«Солодка Мрія» сприймається як натуральний сік, «Садочок» — як більш промисловий продукт

Результати порівняльного аналізу органолептичних показників показали, що яблучний сік від ТМ «Солодка Мрія» має більш натуральні смакові та ароматичні властивості, які підкреслюють якість сировини та меншу обробку продукту. Сік від ТМ «Садочок» характеризується доступним смаком і однорідною консистенцією, але менш насиченими смаком та ароматом, що є типовим для продукції масового споживання.

Фізико-хімічні показники є вагомими критеріями якості сокової продукції, які визначають її поживну цінність, безпечність та відповідність нормативним стандартам. Порівняємо фізико-хімічні властивості яблучного соку від двох виробників: ТМ «Солодка Мрія» та ТМ «Садочок» у табл. 3.2 Метою аналізу є визначення основних відмінностей, які можуть впливати на конкурентоспроможність та якість продукції.

Таблиця 3.2 - Порівняльний аналіз фізико-хімічних показників яблучного соку від ТМ «Солодка Мрія» та ТМ «Садочок»

Показник	ТМ «Солодка Мрія»	ТМ «Садочок»	Коментар
Вміст сухих речовин, %	12,5	10,8	Вищий вміст сухих речовин у соці ТМ «Солодка Мрія» свідчить про насиченість соку натуральними компонентами.
Вміст цукру, %	10,1	8,5	Вищий вміст цукру у соці ТМ «Солодка Мрія» забезпечує природну солодкість без додавання штучних підсолоджувачів.
Кислотність, г/100 мл	0,6	0,4	Вища кислотність соку ТМ «Солодка Мрія» додає йому природного смаку, характерного для свіжих яблук.
Вміст вітаміну С, мг/100 мл	5,5	4,0	Вищий рівень вітаміну у соці ТМ «Солодка Мрія» підвищує біологічну цінність продукту.
Загальна калорійність, ккал/100 мл	47	40	Сік ТМ «Солодка Мрія» має вищу калорійність через природний вміст цукрів та сухих речовин.

Аналіз фізико-хімічних показників показав, що яблучний сік від ТМ «Солодка Мрія» має вищі показники сухих речовин, цукру, кислотності та вітаміну С порівняно з ТМ «Садочок». Це свідчить про натуральність соку та його насичений склад, що робить його привабливим для споживачів, які цінують якість та поживність продукту. Сік «Садочок» має нижчі показники за всіма параметрами, що відповідає потребам масового ринку, орієнтованого на доступну ціну та збалансовані смакові властивості.

Проведені аналізи показали, що соки ТМ «Солодка Мрія» відповідають високим стандартам якості, є натуральними і безпечними для споживання. Компанія зберігає екологічні стандарти у виробництві та упаковці, а також активно підтримує сталий розвиток, що робить її продукцію не лише корисною, але й екологічно відповідальною.

3.2 Оцінка конкурентоспроможності соку, що реалізується в м. Вінниця

Ринок соків у місті Вінниця є важливою складовою місцевої економіки, що динамічно розвивається під впливом змінних споживчих настроїв та глобальних тенденцій. З кожним роком конкуренція між виробниками сокової продукції стає все більш напруженою, що спонукає компанії шукати нові шляхи для покращення своїх позицій на ринку. У цьому контексті питання конкурентоспроможності стає ключовим, оскільки воно визначає не лише можливість утримати свою частку ринку, а й перспективи подальшого зростання.

Сучасний споживач стає все більш вимогливим до якості продукції, віддаючи перевагу соку, що має натуральний склад, високі смакові характеристики та відповідає стандартам безпеки. Окрім того, економічні фактори, такі як вартість виробництва, транспортні витрати та рівень цін, також значно впливають на конкурентоспроможність продукції. У цих умовах виробники змушені адаптувати свої стратегії до змінних умов ринку, враховуючи нові споживчі запити та зростаючі виклики сучасної економіки.

Ринок соків у місті Вінниця складається як з місцевих виробників, так і з національних брендів, що забезпечує досить широкий асортимент продукції для споживачів. Місцеві виробники займають певну нішу завдяки використанню регіональної сировини та акценту на свіжість продукції. Проте національні бренди, такі як «Садочок», «Річ», «Наш Сік», домінують на ринку завдяки масштабам виробництва, ширшій дистрибуції та більш потужним маркетинговим кампаніям [16].

Імпортна продукція також представлена на ринку, проте її частка відносно невелика. Вона здебільшого включає соки преміум-сегменту, що орієнтовані на споживачів, які шукають екзотичні смаки або продукти з органічних інгредієнтів. Через високі митні тарифи та транспортні витрати, імпортні соки зазвичай дорожчі, тому їхня популярність обмежена.

Серед найпопулярніших брендів на ринку соків у Вінниці виділяються такі національні компанії:

- «Садочок» — один з лідерів ринку соків, з часткою близько 30%. Він популярний серед сімей завдяки великому вибору фруктових та овочевих смаків, а також доступній ціновій політиці.

- «Річ» — займає близько 20% ринку і орієнтується на середній і преміум-сегменти. Цей бренд відомий високою якістю продукції та орієнтованістю на споживачів, які цінують натуральність та мінімальну обробку соків.

- «Наш Сік» — також є вагомим гравцем на ринку з часткою близько 15%. Основний акцент робиться на доступність продукту та використання локальних фруктів.

Менш відомі місцеві виробники здебільшого займають до 10-12% ринку, але поступово розширюють свої позиції, акцентуючи увагу на натуральності сировини та якості продукції. Одним із відомих місцевих виробників соків у Вінниці є компанія Вінницький завод фруктових концентратів і вин «Солодка Мрія», яка спеціалізується на виробництві натуральних продуктів, включаючи соки, фруктові концентрати та інші харчові продукти. Вони акцентують увагу на використанні якісної натуральної сировини без штучних добавок. Компанія працює понад 20 років і відома своїми авторськими рецептами.

Продукція виготовляється з якісних натуральних фруктів і ягід без штучних добавок. Соки створюються з використанням тільки свіжих продуктів, що вирощуються в Україні.

ТМ «Солодка Мрія» відома своїми унікальними рецептами, які дозволяють досягти неповторних смакових характеристик. Кожен напій має свій особливий смак.

У портфоліо є широкий вибір соків — від традиційних яблучних і грушевих до екзотичних комбінацій, таких як манго-ананас або ягоди.

Соки упаковуються в екологічні матеріали, що зберігають свіжість і смак, зменшуючи вплив на довкілля.

Концентрати виготовляються з найкращих сортів фруктів, що забезпечує насичений смак і аромат, зберігаючи корисні властивості.

Вони використовуються в кондитерській, ресторанній та харчовій промисловості для створення різноманітних десертів, напоїв і соусів.

Компанія орієнтується на використання сезонних фруктів, підтримуючи місцевих фермерів та зменшуючи екологічний слід.

ТМ «Солодка Мрія» активно розширює свої позиції на ринку, поступово здобуваючи популярність серед споживачів. Виробник підкреслює важливість натуральності продуктів, що стає ключовим чинником для сучасних покупців. Завдяки якісному виробництву та інноваціям, компанія залишається конкурентоспроможною і націлена на подальший розвиток.

«Вініфрут» — один з провідних виробників соків та фруктових концентратів в Україні, розташований у Вінницькій області. Компанія спеціалізується на виготовленні натуральних соків, нектарів та концентратів, які користуються популярністю серед споживачів завдяки своїй якості та різноманітності.

«Вініфрут» пропонує широкий спектр продукції, включаючи традиційні соки з яблук, груш, винограду, а також екзотичні смаки, такі як манго та ананас. Вони також виробляють нектари та концентрати, які використовуються в харчовій промисловості.

Компанія акцентує увагу на використанні високоякісної натуральної сировини. «Вініфрут» працює з місцевими фермерами, забезпечуючи свіжість та екологічність продукції. Виробництво не містить штучних добавок, що робить продукцію більш привабливою для споживачів.

«Вініфрут» інвестує в сучасні технології, які дозволяють зберігати смакові якості та корисні властивості фруктів. Процеси виробництва відповідають міжнародним стандартам безпеки та якості.

Компанія постачає свою продукцію не лише на роздрібний ринок, а й для харчової промисловості, включаючи ресторани, кафе та кондитерські.

«Вініфрут» активно просуває свою продукцію через різні канали дистрибуції, включаючи супермаркети, продуктові магазини та онлайн-платформи. Компанія реалізує активні маркетингові кампанії, щоб залучити нових споживачів.

За останніми даними, обсяги споживання соків у Вінниці поступово зростають. У середньому, кожен житель міста споживає близько 20-25 літрів соку на рік. Це значення є середнім по Україні, де рівень споживання коливається від 18 до 30 літрів на рік в залежності від регіону. Найбільший попит мають фруктові соки, зокрема яблучний, апельсиновий та мультивітамінний. Овочеві соки займають менший сегмент ринку, проте популярність томатного та морквяного соку поступово зростає [17].

Структура та динаміка ринку соків у Вінниці свідчить про зростаючу конкуренцію, зміну споживчих уподобань та необхідність адаптації виробників до нових умов. Для підтримання конкурентоспроможності важливо інвестувати в якість, інновації та маркетинг, а також реагувати на зміни в попиті та економічних умовах.

Однією з основних тенденцій є зростання попиту на натуральні та органічні соки, що змушує виробників переосмислити свої рецептури та технології виробництва. В умовах інформаційної відкритості споживачі все більше цінують прозорість процесів виготовлення, тому компанії повинні забезпечити зрозумілість своїх продуктів і чітко комунікувати переваги натуральних інгредієнтів.

Динаміка споживання також демонструє збільшення популярності соків з екзотичних фруктів та нових комбінацій смаків, що вимагає від виробників експериментувати з асортиментом. Бренди, які не будуть готові адаптуватися до цих змін, ризикують втратити позиції на ринку.

Крім того, значну роль у зростанні конкуренції відіграють економічні чинники, такі як коливання цін на сировину, витрати на логістику та енергоресурси. Виробники повинні знаходити нові шляхи оптимізації витрат, щоб зберегти привабливість цін для споживачів [14, 15]

Оцінка конкурентоспроможності соків розпочинається із вибору властивостей та їх показників, що суттєво впливають на конкурентоспроможність цукерок. Результат зазначимо у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Номенклатура споживних властивостей, що впливають на конкурентоспроможність соку таблиця не може бути з однієї колонки

Група властивостей, показники	Важливість для даного товару
Технічні:	
Призначення:	
1) функціональні	+++
2) соціальні	++
Надійність:	
2) збереженість	+
Ергономічні:	
1) психолого-фізіологічні (смак та запах)	+++
Естетичні:	
1) колір	++
Екологічні:	
1) хімічна безпека	++
2) санітарно-гігієнічна безпека	+
Економічні:	
1) ціна придбання	+++

Таблиця відображає номенклатуру споживчих властивостей, що впливають на конкурентоспроможність соку, розподілених на дві основні категорії. До технічних властивостей відносяться функціональність, збереженість, а також смак і запах продукту. Естетичні характеристики включають колір соку, що визначає його привабливість. Екологічні властивості акцентують увагу на хімічній та санітарно-гігієнічній безпеці, що впливає на довіру споживачів. Нарешті, економічні аспекти зосереджуються на ціні придбання, що є важливим фактором для вибору покупців.

Наступним етапом нашого дослідження буде розрахунок коефіцієнтів вагомості для властивостей, що суттєво впливають на конкурентоспроможність соків у табл. 3.4. Отже, за вибором експертів найбільш вагомими з точки зору оцінки конкурентоспроможності соків є наступні споживні властивості: психолого-фізіологічні (смак та запах) (0,21) ціна придбання (0,19), функціональні (0,18).

Таблиця 3.4 – Коефіцієнти вагомості споживних властивостей соків

Експерти	Властивості								Сума
	функціональні	соціальні	збереженість	смак та аромат	колір	санітарно-гігієнічна безпека	хімічна безпека	ціна придбання	
Перший	6	5	3	8	4	2	1	7	36
Другий	6	4	3	7	5	2	1	8	36
Третій	8	4	3	7	5	1	2	6	36
Четвертий	7	5	2	8	4	1	3	6	36
П'ятий	6	5	3	7	4	1	2	8	36
Шостий	6	5	3	8	4	2	1	7	36
Сьомий	6	4	2	7	5	3	1	8	36
Восьмий	8	4	3	7	5	1	2	6	36
Дев'ятий	7	5	2	8	4	1	3	6	36
Десятий	6	5	1	7	4	3	2	8	36
Сума	66	46	25	74	44	17	18	70	360
Коефіцієнти вагомості	0,18	0,13	0,07	0,21	0,12	0,05	0,05	0,19	1

Розрахуємо конкурентоспроможність яблучного соку від ТОВ «Солодка Мрія» та ВАТ «Вініфрут»

Таблиця 3.5 Конкурентоспроможність яблучного соку від ТОВ «Солодка Мрія» та ВАТ «Вініфрут»

Показники	ТОВ «Солодка Мрія»	ВАТ «Вініфрут»
Функціональні	10	9
Збереженість	9	9
Смак і запах	9	8
Колір	10	9
Хімічна безпека	10	10
Ціна придбання	9	9

Врешті-решт, важливим аспектом є активне використання цифрових технологій у маркетингових кампаніях. Соціальні мережі, онлайн-просування та

безпосередній контакт із споживачами стають все більш значущими для формування лояльності до бренду та підвищення його впізнаваності.

Таким чином, конкурентоспроможність ринку соків у Вінниці залежить від здатності виробників адаптуватися до змін, інвестувати в інновації та активно комунікувати зі споживачами, що у свою чергу забезпечить сталий розвиток і зростання ринку

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті проведених досліджень якості та конкурентоспроможності соків на підприємстві ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» встановлено наступне.

Відсутність чітко визначеної товарної політики ускладнює підтримку стабільного асортименту, оскільки асортимент формується під впливом випадкових факторів, що призводить до втрати контролю над конкурентоспроможністю продукції. Основні компоненти товарної політики підприємства включають розробку нових продуктів, модифікацію існуючих, обслуговування та припинення випуску продукції.

Основними елементами товарної політики ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є номенклатура, асортимент, специфікація та виконання замовлень. Важливі процеси товарної політики – це сегментація, спеціалізація, диференціація продукції та оперативне виконання замовлень для підвищення рівня обслуговування споживачів.

Світовий ринок соків демонструє стабільний розвиток навіть в умовах економічної нестабільності, що створює сприятливі можливості для українських виробників, які можуть зайняти власну нішу завдяки натуральності продукції. 2021 року загальна вартість експорту соків збільшилася на 15%, що вказує на зростання попиту на здорові та екологічні напої.

На внутрішньому ринку України виробництво соків у 2022 році здійснювалося на 378 підприємствах, з яких 45% зосереджено на натуральних соках, а решта – на нектари та напої з додаванням підсолоджувачів. Це свідчить про активну тенденцію на користь натуральних продуктів, що особливо відчутно на ринку великих міст.

Виробництво натуральних соків в Україні має позитивну динаміку, однак загальний обсяг споживання соків на душу населення все ще залишається нижчим за європейські показники. Одним із факторів є обмежений асортимент

безцукрових соків та функціональних напоїв з підвищеним вмістом вітамінів і мінералів.

Останні роки свідчать про зростання експорту соків українського виробництва, зокрема, в країни ЄС, США та Азії, що пояснюється зростаючим попитом на натуральну та органічну продукцію. Так, у 2022 році експорт натуральних соків становив 250 тис. літрів, що на 20% більше порівняно з 2021 роком.

У структурі експорту соків питома вага натуральних фруктових та овочевих соків становить 65%, тоді як сокові напої складають близько 35%. Основними країнами-імпортерами українських соків є Польща, Німеччина, Литва, Велика Британія, де споживачі високо цінують органічну продукцію без консервантів і штучних добавок.

Попит на натуральні соки демонструє тенденцію до зростання на внутрішньому ринку, особливо в сегменті преміальних продуктів, де споживачі орієнтуються на якість та екологічність. Для функціональних напоїв збагачених вітамінами, зокрема антиоксидантами, також спостерігається збільшення попиту серед молодшої аудиторії.

Аналіз асортименту соків, що виробляє ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», показує широкий вибір продуктів, орієнтованих на різні категорії споживачів. Асортимент включає фруктові, овочеві, ягідні та міксовані соки, які користуються попитом завдяки натуральності, відсутності штучних добавок і доступним цінам. Підприємство також активно розвиває сегмент функціональних соків, що містять вітаміни та антиоксиданти, відповідаючи сучасним тенденціям здорового харчування.

Зростання обсягів виробництва, особливо міксованих соків, підкреслює прагнення підприємства до інновацій та адаптації до ринкових запитів. Компанія пропонує соки в різних типах упаковки, включаючи скло та тетрапак, що дозволяє задовольняти потреби масового та преміального сегментів. Упаковка з екологічно чистих матеріалів відображає орієнтацію підприємства на сталість та екологічну відповідальність.

Таким чином, ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» ефективно конкурує на ринку завдяки різноманітному асортименту, високій якості продукції та орієнтації на потреби споживачів, що підтримує її стійке зростання на українському ринку соків.

Процес створення споживчих властивостей соків на підприємстві ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» є багатоступеневим, включає ретельний відбір екологічно чистої сировини, сучасні методи обробки (холодний віджим, низькотемпературна пастеризація) та екологічне пакування. Сучасні споживачі цінують натуральність і користь соків, тому підприємства, як ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», активно впроваджують технології, які зберігають поживні речовини та натуральний смак продукції. Виробництво орієнтоване на екологічність і відповідальне ставлення до навколишнього середовища, що відповідає актуальним трендам ринку на здорове харчування та підтримку регіональних виробників.

Дослідження якості соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» показало, що продукція компанії має високі показники якості, що відповідають сучасним вимогам споживачів. В рамках органолептичного, фізико-хімічного, мікробіологічного аналізів та екологічного аудиту було підтверджено натуральність, відмінні смакові характеристики, високу харчову цінність і безпечність продукції. Наприклад, яблучний, томатний і чорничний соки вирізняються насиченим кольором, природним смаком і високим вмістом вітамінів. Також соки проходять строгий контроль на відсутність шкідливих домішок і мікроорганізмів, що підтверджує їхню відповідність стандартам безпеки.

Порівняльний аналіз з іншими брендами, як-от ТМ «Садочок», показав, що соки «Солодка Мрія» мають більш насичений смак і аромат, вищий вміст сухих речовин, природного цукру та вітамінів, що робить їх привабливими для споживачів, орієнтованих на натуральність та якість.

На конкурентному ринку Вінниці компанія демонструє стійкі позиції завдяки використанню місцевої сировини, екологічним практикам виробництва

та адаптації до змінних споживчих вподобань, зокрема попиту на натуральні, органічні соки. Активна маркетингова стратегія, включаючи онлайн-просування, дозволяє бренду підвищувати впізнаваність і лояльність серед місцевих споживачів.

Формування ефективної товарної політики для соків включає оптимізацію асортименту, забезпечення відповідності асортиментного портфеля поточним вимогам ринку та регулярне оновлення продуктів. Найбільш поширені методи оптимізації товарної політики включають аналіз ринкових тенденцій та диференціацію продукції для охоплення різних сегментів споживачів.

Підприємство «Солодка Мрія-Вінниця» забезпечує високу якість продукції завдяки впровадженню сучасних технологій, таких як холодний віджим, що дозволяє зберегти природні вітаміни та мікроелементи в соках, а також підтримує екологічну відповідальність шляхом використання безпечної упаковки.

На основі проведеного аналізу пропонується:

- здійснювати постійний моніторинг ринку соків та споживчих вподобань, використовуючи результати для формування обґрунтованої товарної політики;
 - розширити асортимент соків без цукру та функціональних напоїв з підвищеним вмістом вітамінів, що відповідають сучасним вимогам до здорового харчування;
 - активно просувати продукцію на міжнародний ринок, використовуючи конкурентну перевагу натуральних і екологічних соків з України;
 - розробити мобільний додаток для інформування споживачів про процес виробництва та склад продукції, що сприятиме підвищенню прозорості та довіри до бренду;
 - для підвищення якості обслуговування надавати підтримку дистриб'юторам та партнерам через кредити, рекламу та промоакції;
- розширити асортимент соків на основі місцевих фруктів та овочів, що сприятиме підтримці місцевих фермерів та зниженню витрат на транспортування сировини.

Ці заходи можуть значно підвищити конкурентоспроможність соків ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця», сприяти закріпленню позицій компанії на внутрішньому ринку та забезпечити вихід на міжнародні ринки з продукцією, яка відповідає високим стандартам якості та екологічності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біола. URL: <https://biola.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).
2. Галіція. URL: <https://www.galicia.com.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).
3. Горячова О. О. Дослідження якості соків як основа підвищення конкурентоспроможності. *Науковий вісник ПУСКУ*. 2006. № 4 С. 65 – 69.
4. Гуменюк О. Л. Харчова хімія: лабораторний практикум. Чернігів: Видавництво ЧДТУ, 2020. 82 с.
5. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).
6. Дослідження якості соку за вмістом глюкози. URL: <http://surl.li/uhovax> (дата звернення: 12.10.2024).
7. ДСТУ 2074-92. Продукти переробки овочів та фруктів. Терміни та визначення. [Чинний від 1992-01-01]. Вид. офіц. Київ, 1992. 15 с.
8. ДСТУ 4150:2003. Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні та з баштанних культур. [Чинний від 2003-12-01]. Вид. офіц. Київ, 2003. 18 с.
9. ДСТУ 4283.2:2007. Консерви. Соки та сокові продукти. Номенклатура та вимоги. [Чинний від 2007-01-01]. Вид. офіц. Київ, 2007. 12 с.
10. ДСТУ 4518:2006. Продукти харчові. Споживче маркування. Загальні правила. [Чинний від 2006-07-01]. Вид. офіц. Київ, 2006. 24 с.
11. ДСТУ 4957:2008. Продукти переробки плодів та овочів. Методи визначення титрованої кислотності. [Чинний від 2008-03-01]. Вид. офіц. Київ, 2008. 14 с.
12. ДСТУ 8402:2015. Продукти переробки плодів та овочів. Рефрактометричний метод визначення розчинних сухих речовин. [Чинний від 2015-04-01]. Вид. офіц. Київ, 2015. 10 с.

13. ДСТУ 9125:2021. Соки плодові та ягідні з цукром. [Чинний від 2021-06-01]. Вид. офіц. Київ, 2021. 20 с.
14. Єремєєв Д.В. Оцінка конкурентоспроможності соку, що реалізується в м. Вінниця. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» ВТЕІ ДТЕУ*. Вінниця, 2024. Вип. 190. С. 316-321.
- 15 Єремєєв Д.В. Стан та перспективи регіонального ринку соків. *Менеджмент XXI: сучасні моделі, стратегії, технології* : зб. наук. праць XI Всеук. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Вінниця, 10 жовт. 2024 р. Вінниця 2024. Ч. __. С. ____
16. Соки, нектари, фруктови. 2023. URL: <http://surl.li/fkgqvy> (дата звернення: 12.10.2024).
17. Названо лідерів з продажу соку в Україні. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/nazvano-lideriv-z-prodazhu-soku-v-ukrajini> (дата звернення: 12.10.2024).
18. Наш Сік. URL: <https://nashsik.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).
19. Наше все: Солодка мрія. URL: <http://surl.li/weweyn> (дата звернення: 12.10.2024).
20. ПепсіКо Україна. URL: <https://products.pepsico.ua/products/category/soki-ta-nektari> (дата звернення: 12.10.2024).
21. Подпратов Г. І. Основи наукових досліджень зі зберігання та переробки продукції. Київ : Видавничий центр НАУ, 2006. 204 с.
22. Продукція переробки фруктів і овочів. Національні стандарти України. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=68013 (дата звернення: 12.10.2024).
23. Про-Консалтинг. Ринок соків, смузі та фруктового пюре в Україні: поточна ситуація. 2023. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-sokov-smuzi-i-fruktovoogo-pyure-v-ukraine-tekushaya-situaciya> (дата звернення: 12.10.2024).

24. Ринок соків, смузі і фруктового пюре в Україні. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-sokov-smuzi-i-fruktoivogo-pyure-v-ukraine-tekushaya-situaciya> (дата звернення: 12.10.2024).
25. Солодка мрія. URL: <http://surl.li/cvahng> (дата звернення: 12.10.2024).
26. Самойленко В. В. Оцінка якості фруктових мультивітамінних соків та нектарів. *Товари і ринки*. 2020. № 1 С. 127-133.
27. Соки та нектари. URL: <https://uba.top/soky-i-nektary/> (дата звернення: 12.10.2024).
28. Солодка мрія соки. URL: https://prom.ua/ua/search?search_term=%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B8 (дата звернення: 12.10.2024).
29. Солодка Мрія. URL: <https://solodka.com.ua/catalog/sik> (дата звернення: 12.10.2024).
30. Солодка мрія. URL: <https://vegetus.ua/search?controller=search&s=%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BA%D0%B0+%D0%BC%D1%80%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 12.10.2024).
31. Україна увійшла до 20 найбільших експортерів соку. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/ukrayina-uvijshla-do-20-najbilshyh-eksporteriv-soku/> (дата звернення: 12.10.2024).
32. Шамаян С. М., Ростовский В. С. Хімічний склад і харчова цінність фруктових соків. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 360 с.
33. Шмідт Т. У своєму соку. *Бізнес*. 2006. № 13. С. 121-124.
34. Coca-Cola Hellenic. URL: <https://ua.coca-colahellenic.com/ua/our-24-7-portfolio/juice-brand/rich> (дата звернення: 12.10.2024).
35. East-Fruit. Україна встановить рекорд експорту яблучного концентрату. URL: <https://east-fruit.com/uk/novyny/ukrayina-vstanovyt-rekord-eksportu-yabluchnoho-kontsentratu-v-sezoni-2022-23/> (дата звернення: 12.10.2024).

36. Euromonitor. Juice in Ukraine. URL: <https://www.euromonitor.com/juice-in-ukraine/report> (дата звернення: 12.10.2024).
37. Jaffa. URL: <https://jaffa.ua/> (дата звернення: 12.10.2024).
38. PepsiCo Україна. URL: <https://products.pepsico.ua/products/category/s%D0%BE%D0%BA%D0%B8-%D1%82%D0%B0-nectari> (дата звернення: 12.10.2024).
39. Statista. Non-Alcoholic Drinks - Juices in Ukraine URL: <https://www.statista.com/outlook/cmo/non-alcoholic-drinks/juices/ukraine> (дата звернення: 12. 10. 2024).
40. Ukraine Fruit and Vegetable Juice Market URL: <https://www.6wresearch.com/industry-report/ukraine-fruit-and-vegetable-juice-market> (дата звернення: 12. 10. 2024).